

ŽELEZAR

MESEČNIK
DELOVNEGA
KOLEKTIVA
ŽELEZARNE
JESENICE

*Ob 61. rojstnem dnevu
predsednika republike
maršala Tita*

Kakor vsako leto so tudi letos železarske Jesenice slovesno počastile rojstni dan predsednika republike maršala TITA. Praznovanje rojstnega dne našega voditelja in učitelja maršala TITA je postalo splošno narodni praznik, ki zajema vedno več in vse širše množice našega ljudstva. Tudi železarske Jesenice niso letos hotele zaostajati v tem pogledu za drugimi kraji naše domovine. Skozi Jesenice in tudi našo Železarno je šla najprej štafeta naših graničarjev, njej je sledila štafeta lovcev, ki so jo letos prvič organizirali in potem še tretja mladinska štafeta. Poleg teh štafet pa so bile v počastitev rojstnega dne maršala TITA na Jesenicah tudi številne prireditve in nastopi. V tednu pred 25. majem je bil Mladinski festival, ki ga je organizirala jeseniška

mladina s številnimi kulturnimi prireditvami in fizikulturnimi nastopi. Na sam predvečer 25. maja je bila v Fizikulturnem domu slavnostna akademija. Začenši s 25. majem pa je v počastitev rojstnega dne maršala TITA Mestno gledališče organiziralo svoj II. Gledališki teden, v katerem so bile uprizorjene najboljše predstave letošnje sezone. S tem tako pestrim, obsežnim in bogatim programom so se železarske Jesenice častno oddolžile počastitvi rojstnega dne maršala TITA in dokazale vso predanost in ljubezen do svojega velikega sina, ki nas pogumno in odločno vodi po poti v lepše dni socializma. Naj mu velja še enkrat in vedno srčna želja nas vseh: Na mnoga leta!

NAŠE DELAVSKO UPRAVLJANJE

1. ZASEDANJE NOVEGA DS

Prvo zasedanje novoizvoljenega Delavskega sveta je bilo 9. aprila t. l. To zasedanje je vodil do izvolitve predsednika najstarejši član DS, tov. Markelj Rudi. Delavski svet je na prvem zasedanju obravnaval poročilo o izidu volitev, volil je novega predsednika DS, dal razrešnico staremu in volil novi Upravni odbor, diskutiral o poslovniku DS in o razpisu volitev v obratne DS.

Po izvolitvi overovatelja zapisnika in verificacijske komisije je tajnik volilne komisije tov. Pogacar podal poročilo o poteku volitev. Nato je tov. Arh Franc v imenu 20 članov DS predlagal za novega predsednika DS tov. Kunstelja Jožeta. Njegov predlog je bil 100% sprejet in tov. Kunstelj je zavzel mesto novega predsednika, se zahvalil za zaupanje in prosil vse člane DS za pomoč pri izvrševanju odgovorne funkcije.

V naslednjem je tov. Mendiževac podal poročilo Upravnega odbora iz katerega je razvidno, da je imel UO v toku svojega enoletnega poslovanja 44 rednih in 6 izrednih sej na katerih je reševal celo vrsto važnih tekočih problemov in sprejel v celoti 317 sklepov, od katerih je 312 izvršenih, 5 pa se jih še izvršuje. Navzočnost članov na sejah UO je bila 100% in neupravičenih izostankov ni bilo. V poročilu je bila tudi obravnavana proizvodnja in njena izvršitev in omenjen za 13% višji družbeni plan od lanskega, kar nam narekuje še večjo pažnjo pri izvrševanju planskih nalog. Orisana je tudi naša kapitalna graditev in izgradnja družbenega standarda, za kar je bilo v letu 1952 investiranih 3,010,590.000 Din. Plan investicij za leto 1953 v višini 2,113,000.000 Din, od tega 500,000.000 din za družbeni standard bomo v višini 896 milijonov krili iz republiških virov, ostalo pa bomo morali kriti iz amortizacijskih sredstev podjetja in fonda za samostojno razpolaganje. Nadalje je v poročilu podan pregled dela komerciale, ki je realizirala 98.8% zaključenih pogodb, preostanek pa gre na račun pomanjkanja v elektro-kvalitetah in njihove daljše obdelave. Knjigovodstvo je ažurno, njegova decentralizacija pa je v teku in bo dokončno izvedena v teku tega leta.

Pereče vprašanje v našem podjetju je zelo visoko število nesreč in zlasti smrtnih slučajev, zato bo treba higiensko-tehnični zaščiti dela posvečati vso skrb. V sklopu komunalnega oddelka ima podjetje 172 zgradb z 724 družinskimi stanovanji, poleg tega pa še 255 samskih sob z 820 posteljami. V drugem polletju bo potrebnih še več ukrepov, da se omogoči človeka dostojno stanovanje in življenje našega delavca, tako v samskih domovih, kot v stanovanjskih zgradbah. V letu 1952 je bilo zaposlenih v podjetju 6138 delavcev in nameščencev, od tega povprečno prisotnih 4843 in odsotnih 1295, v kar so vračunani vsi dopusti, bolovanja, paragraf in ostali izostanki. V letu 1952 smo imeli 306 pravnih sporov v vrednosti 290,000.000 Din. Tožili smo v 214 primerih, toženi smo bili v 81 primerih. V našo korist je bilo

rešenih sporov v vrednosti 219,000.000 din, ostalih 70.000.000 Din pa je še v teku. V letu 1952 je bilo 582 primerov kazenskih prestopkov pri delavcih in 46 pri uslužbencih. Od tega je bilo 59 primerov odpusta.

Na podlagi tega poročila je UO podal tudi kratke napotke za nadaljnje delo, ki v glavnem obsegajo:

Perspektivni plan razvoja Železarne in kapitalne graditve, zaščita dela v podjetju, povečanje storilnosti, red in disciplina v obratih in racionalno izkoriščanje surovin in energije, obravnavati analizo tržišča doma in v svetu ter zaključevati naročila po potrebi tržišča oz. naročnikov, količinske in kvalitetne reklamacije je treba obravnavati z vso ostroostjo in krivce kaznovati ter številni napotki za finančno poslovanje, knjigovodstvo, pripravo dela, komunalni oddelek in sekretariat.

K poročilu UO je glavni direktor tov. Ropret podal še nekaj pojasnil in odgovoril na vprašanja zgraditve nove ambulate, ki že posluje. Upravnemu odboru je po kratki diskusiji bila podana razrešnica, ki je bila soglasno sprejeta. Nato je tov. Rožič Andrej predložil kandidatno listo za novi UO z 11 predlogi za člane in 11 predlogi za namestnike članov. Člani DS so si edini, da se voli vseh 22 kandidatov, od katerih bo izvoljenih tistih 11, ki dobe največ glasov. Člani DS tudi vztrajajo in zahtevajo, da se glavni direktor voli v UO. Po izvedenih volitvah so bili izvoljeni v novi UO ti-le tovariši s sledečimi glasovi:

1. Ropret Viktor 86 glasov,
2. Markelj Rudi 84 glasov,
3. Smolej Janko 79 glasov,
4. Pintar Tone 73 glasov,
5. Jasnič Dante 68 glasov,
6. Petač Ciril 68 glasov,
7. Zupan Mirko 66 glasov,
8. Pretnar Franc 63 glasov,
9. Novšak Avgust 62 glasov,
10. Mendiževac Anton 62 glasov,
11. Koder Peter 56 glasov.

Sledila je diskusija poslovnika centralnega DS Železarne Jesenice, ki je bil sprejet s 94 glasovi, 2 člana pa sta se glasovanja vzdržala. Po nadaljnji diskusiji o drugih problemih so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Izvedba volitev v obratne DS,
2. Razmnožitev poslovnika centralnega DS,
3. Upravnemu odboru se poveri kompetenco reševanja prošenj odpuščenih delavcev sporazumno s sindikalno organizacijo in obratnimi DS ter se iste zaposli le na odprtih delovnih mestih.
4. Odobri se zadolžitev podjetja za 896,000.000 dinarjev investicijskega kredita za najnujnejše tekoče potrebe izgradnje.

2. REDNO ZASEDANJE DS

Na drugem rednem zasedanju, ki je bilo 23. aprila t. l. je Delavski svet obravnaval poročilo o primopredaji starega UO novemu UO in sprejel bilanco za leto 1952.

Predsednik UO tov. Jasnič Dante je podal izčrpno poročilo o primo-predaji in problematiko realizacije za 1. kvartal leta 1953. V tej problematiki je navedel poleg drugega tudi porast zlasti kvalitativnih reklamacij, čeprav je sicer povprečje reklamacij znatno nižje od povprečja v istem času lanskega leta. Splošno stanje je izredno težko zaradi stalnega pritiska kupcev, novih naročil, menjave dimenzij, kvalitete in zlasti premestitev nujnih naročil iz poznejših kvartalov v zgodnejše. Ob koncu je nakazal nekaj obstoječih in predvidenih problemov, ki jim bo treba posvečati v naslednjih kvartalih vso pozornost.

To je predvsem vprašanje kvalitativnega apnenca, ki je zdaj v nekaterih legah močno pomešan z dolomitnimi sloji, zato je nujno potrebno izdelati najekonomičnejšo možnost pridobivanja dobrega apnenca na novih terenih. Posvetiti je treba vso skrb znižanju porabe koksa na plavžih z novimi napravami in pri tem seveda paziti na kvaliteto grodlja. Posebno nalogo ima jeklarna, ki mora doseči čim večjo proizvodnjo kvalitativnega jekla, ker so valjarne zmožne predelati več jekla, kot ga jeklarna izdelava. Izpolnitev in prekoračenje družbenega plana železarne odvisi samo od prekoračenja plana jeklarne. V valjarnah je najosnovnejši problem povečanje izplena in izpolnjevanje naročil in asortimana. Predelovalni obrati pa morajo pri svoji preselitvi paziti, da bo izgubljenega čim manj časa, ker bi v nasprotnem primeru lahko zelo trpela predelovalna industrija.

Po podanem poročilu se je razvila diskusija, v kateri so člani obravnavali razne probleme zlasti proizvodnje.

Nato je glavni računovodja ing. Lah podal bilančno poročilo: obračun dohodka, plač in prodaje ter prikaz finančnega poslovanja v letu 1952 s podrobno računicitvijo. Po tem poročilu je predsednik DS tov. Kunstelj iznesel predlog UO Delavskemu svetu, da naj se presežek plačnega fonda, ki ga izkazuje bilanca v znesku 148.775.000 din da v fond za investicije, kajti, če ga razdelimo, bomo morali plačati davek na presežek plač in to ne samo za teh 148 milijonov, temveč tudi za obe prvi izplačili presežka. Ta presežek pa niti ni dosežen toliko po zaslugi delavcev, kot zaradi nizke stopnje akumulacije in spre-

memb v osnovnem planu podjetja. Po različnih predlogih izrabe tega presežka plač in prikazu nujnosti sredstev za dovršitev investicij se končno potrdi obračun za leto 1952, kot ga izkazuje bilanca in soglasno poda dokončna razrešnica staremu UO, presežek plač v znesku 148 milijonov pa se da v sklad samostojnega razpolaganja podjetja za kritje investicijskih sredstev.

V zadnji točki dnevnega reda pod razno je DS reševal še nekaj drugih problemov in je bil med drugimi tudi sprejet sklep, da se potrdi sklep UO, ki je namenil 1.500.000 din investicij za počitniške domove v Crikvenici in na Mežakliji, s čemer je omogočeno delovnemu človeku z nizko hranarino, ki naj bi bila od 100 do 150 din dnevno, prijetno in ceneno letovanje.

3. REDNO ZASEDANJE DS

Na III. izrednem zasedanju DS, ki je bil 15. maja t. l. so se obravnavali važni gospodarsko-družbeni ukrepi, ki se bodo začeli izvajati v drugi polovici leta 1953.

Te nove ukrepe so tolmačili članom DS kom. direktor tov. Knaflič, ing. Perne, dr. Rosenstein in ing. Lah. V svojih tolmačenjih so obravnavali izpolnitev novega gospodarskega sistema, osnovna sredstva in novo stopo v gospodarstvu, devizni režim in predloge komisije za proučitev novega gospodarskega sistema LRS, ki zajema tudi vprašanja lastnine nad sredstvi za proizvodnjo in izdelanimi proizvodi ter odnos delovnega kolektiva do družbe glede finančnih in osnovnih sredstev izdelanih proizvodov in vsebino pravice upravljanja. V diskusiji se je poleg teh problemov obravnaval tudi nov sistem obdavčenja plač z ozirom na redni zaslužek, akorde in nadure. Načelna diskusija o vseh teg problemih našega novega gospodarskega sistema je pokazala, kako nujno je, da se vsi poglobimo v študij teh problemov, ker le tako jih bomo razumeli, znali pravilno uporabljati in tudi tolmačiti vsem neposrednim upravljalcem — delavcem. Ta novi sistem, ki bo sigurno za nas vse dosti trd oreh, pa se bo ob samem sprovajanju sam izkristaliziral. Da bodo člani DS in posredno po njih vsi člani našega kolektiva seznanjeni s temi problemi, bo v nadaljnjem še več takih debatnih zasedanj, na katera bodo povabljeni tudi gospodarstveniki iz Ljubljane. Izkušnje in predlogi našega kolektiva pa bodo lahko tudi marsikaj doprinesli k dokončni formulaciji uredb novega gospodarskega sistema.

Delovna disciplina, strokovna usposobljenost in zavest dolžnosti, ki jih imamo do socialistične skupnosti naj bodo tudi Tebi sredstva za dvig proizvodnosti!

CILJ NAS VSEH MORA BITI NEODVISNOST IN POPOLNA OSAMOSVOJITEV

Vsak dan in preko noči žari nebo nad kovinarskimi Jesenicami. Tu žare plavži, vliva se jeklo in valjarne dajejo stotisoče ton proizvodov. Delovni ljudje se sklanjajo nad delo, žuljavih rok in oznojenega čela se trudijo in izpolnjujejo vse naloge, ki jih je postavil čas pred delovni kolektiv.

Od vsepovsodi, iz vseh ust, vseh strojev in peči se čuje ena sama mogočna kipeča pesem: storilnost, kvaliteta, asortiment, neodvisnost, popolna osamosvojitve, zadovoljiti vse potrebe našega narodnega gospodarstva. Tej pesmi so vedrega obraza prisluhnili tisoči in tisoči naših plavžarjev, martinarjev in valjavcev, vsi so jo družno zapeli, da zveni kot mogočna himna dela današnjega časa.

Pesem dela se izraža v delovni disciplini, v nenehnem prizadevanju po napredku in strokovno-tehničnem znanju, v skrbi za sočloveka, mogočen refren pa dobiva v skrbi za dvig kadrov, ki bodo sposobni izvršiti vse naloge, ki jih narod in čas postavljata pred delovne ljudi današnjih dni.

Presegli smo številko 1000. Toliko nad vse učinkovitih izboljševalnih predlogov so že predložili člani železarskega kolektiva v proučitev in izvedbo od leta 1945 dalje. Avtorji predlogov so se dotaknili in rešili veliko nadvse perečih problemov našega obratovanja. Vsi so si prizadevali olajšati delovne postopke, reševali so vprašanje delovne sile, odstranjevali so ozka grla obratovanja, izpopolnjevali so zastarele načine neekonomičnega dela, mehanizirali so posamezne strojne dele, strojne naprave in obrate — vsa postrojenja velike železarne. Vse sile, dobro voljo in veliko mero znanja so vložili v probleme povečanja storilnosti, kvalitete izdelkov in asortimenta teh izdelkov.

Organi samoupravljanja so tudi v tem poglavju njihove velike in odgovorne naloge uspešno odigrali svojo vlogo, v mejah možnosti so dajali v največji meri iniciativo in pomoč vsem tem iniciativnim izumiteljem, novatorjem in racionalizatorjem. Delo je rodilo sijajne rezultate in velike, komaj slutene uspehe. Naši delavci, tehniki in inženirji so dvignili nivo našega dela na višjo razvojno raven in jo močno približali zamejski. V kratkih letih razvoja naše tehnike in industrije nam je uspelo v marsičem osamosvojiti našo industrijsko proizvodnjo in ji dati najvišji potencial.

Nikakor pa doseženi uspehi ne smejo biti končni, nedopustno in skrajno zgrešeno bi bilo, da bi se mi vsi uspavali nad doseženimi uspehi. Znova, nenehno, zagrizeno in vztrajno moramo zasledovati veliki in visoko postavljeni cilj: popolna neodvisnost in samostojnost.

Za dosego tega cilja in izvedbe vseh nalog, ki stojijo pred nami vsemi, moramo tesno strniti vse progresivne in k napredku stremeče sile in jih združiti v silno, neomahljivo falango borcev za višjo kvaliteto in storilnost. Slediti moramo tistim našim najboljšim iz vrst naših delavcev, ki so pokazali veliko mero znanja in prizadevnosti pri izvrševanju teh nalog in obvez, ki jih je postavilo pred nas partijsko in državno vodstvo. To smo dolžni doseči in preseči, kot delavci največjega metalurškega kolektiva v državi, v katerega so uprte vse oči naše težke industrije. Potrebno bi bilo, da bi se zavedali vsi tega poslanstva, ki je za nas vse posebna čast in visoko priznanje. Slediti bi morali vsem, ki so se na tem polju pokazali iniciativni in uspešni. Poleg Pretnarja, Pikona, Goloba, Stana, ing. Kneza, Žbontarja, Urha in mnogih, mnogih drugih, bi morali prijeti za delo še vsi tisti, ki so do sedaj izostali. Prepričani smo in javnost ve za to, da je jeseniški kovinar sposoben nadpovprečnih dejanj. Na posameznih delovnih mestih, po obratih je še veliko nerešenih problemov, ki zavirajo in hrome našo proizvodnjo. Vsi strokovno sposobni, iniciativni in podjetni ljudje iz prometa, tovara, plavžev, apnenice, valjarn in delavnic vključite se tudi vi v armado novatorjev in racionalizatorjev, v armado progresivnih ljudi, ki so kovači novih, boljših dni. Skromna ideja in zamisel rodi po vztrajnem delu in proučevanju velike uspehe! Ne smemo obupati pri prvem neuspehu, pomoči si poiščimo pri sodelavcih, pri tehnikih in inženirjih, pri delovodjih, asistentih in obratovodjih, pri društvu inženirjev in tehnikov. Vsak, ki je z nami, vam bo rad z vso dobro voljo pomagal, da dosežemo vsi skupaj naš končni cilj.

Organe samoupravljanja pa tem potom naprošamo, da nudijo tako kot do sedaj tudi v bodoče vso pomoč našim prvoborcem socialistične izgradnje in napredka. Uspehi nikakor ne morejo izostati, ker niso izostali niti do sedaj. Žuljava roka jeseniškega kovinarja je sposobna velikih dejanj!

U. Ž.

Upoštevaš vedno predpise higiensko-tehnične zaščite?

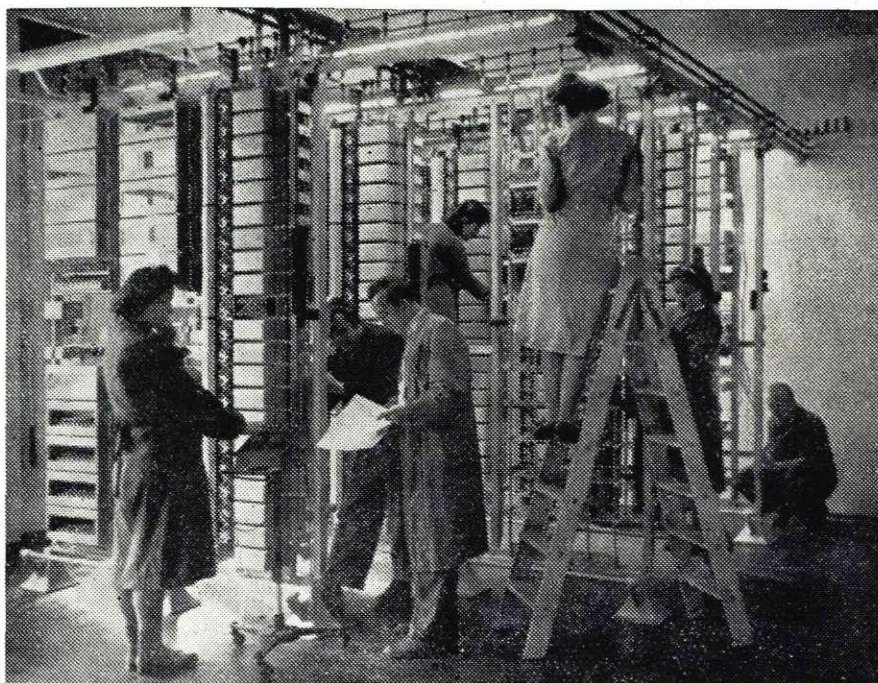
NOVO TELEFONSKO CENTRALO IMAMO

10. maja je bila slovesno izročena svojemu namenu naša nova telefonska centrala, ki se nahaja v prostorih Metalurške industrijske šole. Centrala je bila postavljena in izgotovljena do roka 1. maja, kot si je to za nalogo zadalo osebje, zaradi ureditve in

Bila pa je tudi že pošteno zastarela in povrh vsega še v skrajno neprimernih prostorih, izpostavljena nenehnemu tresenju in za precizne naprave nadvse škodljivemu železnemu prahu. Dovoljevala je teoretično le 30 pogovorov naenkrat, kar je več kot pre-

Pogled v prostore nove telefonske centrale med montažo

Foto: Franc Torkar

obnove telefonskega omrežja pa je bila sama priključitev možna šele 10 dni kasneje. S tem smo dobili novo moderno telefonsko centralo, ki bo odgovarjala vsem potrebam našega podjetja, skrbela za hitro povezavo med obrati, uradi in posamezniki in tako zvišala ekspeditivnost našega dela. Bil pa je tudi že skrajni čas za ureditev nove centrale, saj stara ni bila več kos nalogam, ki jih je pred njo postavljalo naše vedno večje in močnejše podjetje.

Tako je stara telefonska centrala, ki smo jo menda že vsi „prefiksali“ odslužila in šla v pokoj.

Monter firme Mix Comp. Genest pri poduku osebja v telefonski centrali

Foto: France Torkar

malo za tako veliko podjetje kot je naše in tudi sama porazdelitev številčk ni bila ravno najboljša, saj je bila grupa 100 porazdeljena med naročnike, ki so imeli veliko opravka s telefonom, zato je bila tudi zmerom zasedena in vzrok neštetim motnjam.

Nova telefonska centrala je nastanjena v Metalurški šoli, preč od vseh škodljivih vplivov samega delovnega procesa v Železarni. Tam so zanje najprimernejši, svetli, čisti in suhi prostori. Nova telefonska centrala je ena sodobnih najmodernejših tovrstnih central, ki jo je dobavila firma Mix comp. Genest Stuttgart in ima 60 voltov. Stara je imela le 24 voltov. Nova centrala je avtomatična in opremljena z vsemi možnimi tehničnimi akustičnimi in optičnimi signali, ki avtomatično signalizirajo n. pr. če kdo za več kot 5 minut odloži slušalko, če je pregorela varovalka, če ima linija stik z zemljo ali če je predzbiralec (grupa) zaseden. Upravljanje nove telefonske centrale je znatno lažje in za pravilno vzdrževanje zadostuje ena sama izvedena oseba, kar pa zaenkrat še ni mogoče, — zaradi izredno slabih linij. Nova telefonska avtomatska centrala dovoljuje 60 pogovorov naenkrat in razpolaga s številkami od 200—779, z neskočno možnostjo priključka. Grupa 100 je rezervirana za direktne priključke na državni telefon. Vsi telefonski znaki so slični poštnim telefonskim znakom in razvidni v novem telefonskem imeniku.

K novi centrali je tudi priključena nova posredovalna telefonska omara za pogovore po državnem

telefonu, ki so zdaj znatno olajšani s še dvema novima številkami, tako da so v celoti 4. Z moderno opremo posredovalne omare je zagotovljena tudi točna kontrola nad vsemi pogovori in tako onemogočena zloraba telefona podjetja na račun privatnih pogovorov. Pri sami instalaciji nove telefonske centrale je bilo opravljenih 13.790 zvarov žice.

Nova telefonska centrala pa zahteva zdaj še ureditev cele vrste problemov telefonije našega podjetja. Obnovljene bodo telefonske linije elektrocentral, tako da bo energijska grupa dobila svojo avtomatsko podcentralo s priključkom na novo. Tudi za bloke na Plavžu je predvidena posebna podcentrala s priključkom na novo centralo in za povezavo z delavci, ki stanujejo v blokih je predvideno 50 telefonskih števil. Javornik je direktno priključen na novo centralo s 100 številkami, za nove predelovalne obrate pa je rezerviranih 50 števil. Po izvedbi vseh teh nujnih in potrebnih telefonskih del, pa se bo pristopilo k ozvočenju tovarne.

Z vsem tem so dani vsi pogoji, da telefoniranje v naši Železarni normalno in uspešno zafunkcionira. Jasno pa je, da to ni odvisno zgolj od nove telefonske centrale, temveč v veliki meri od samih telefonskih naročnikov. Zavedajmo se, da vse te naprave stanejo vso našo skupnost velike vsote, zato je dolžnost nas vseh, da jih čuvamo in ohranjujemo. Prenehati je treba z vsemi neumestnimi trganji vrvice in razbijanju telefonov, ki so na dnevnem redu. Dolžnost slehernega je, pa naj bo že kdorkoli, da ohranjuje vsej naši skupnosti naše nove pridobitve telefonije. Še kaka dva meseca bosta potrebna, da se bodo uredile vse linije in preizkusilo samo funkcioniranje nove telefonske centrale. Tačas pa naj telefonski naročniki še nekoliko potrpe, upoštevajoč, da osebje telefonske centrale, ki zastavlja požrtvovalno vse svoje sile za to, le ne more delati čudežev. In upoštevajte vsi brez izjem navodila pri telefoniranju v novem telefonskem seznamu!

STROJ SLUŽI ČLOVEKU

Vsak od nas si zavestno in podzavestno želi čim višji življenjski standard. Uresničitev tega je tudi naloga vsega gospodarstva na svetu in prav posebej še gospodarstva naše socialistične domovine. Vsa industrijska in poljedelska produkcija ima nalogo, da omogoči čim večji in širši krog dobrin po vse bolj zmernejših cenah čim širšemu krogu ljudi in končno tudi vsemu človeštvu. Da pa se lahko čim več razdeli med ljudi, je treba tudi čim več proizvajati. Čim cenejša prodaja pa je odvisna od čim cenejše proizvodnje, ali enostavno in na kratko povedano od dviga proizvodnosti. V borbi za čim višjo proizvodnost pa so odločilnega pomena prav moderni in vsega zmogljivi stroji.

Zanimivo sliko o tem nam dajo naslednji podatki iz ZDA, kjer visoka produktivnost omogoča tudi razmeroma dokaj visok življenjski standard, ki pa gre na račun privatne kapitalistične lastnine proizvodnih sredstev še vedno v škodo delavca. To dokaj višje povprečje življenjskega standarda ameriškega delavca v primerjavi s povprečjem evropskega delavca pa gre v nemajhni meri prav na račun visoko razvite industrije strojev in orodja, kakršne nima skoraj nobena evropska država. Nekaj števil in statističnih podatkov o tem nam pokaže zanimivo sliko.

Pred stotimi leti je bilo potrebnih le 557 dolarjev za orodje, stroje in opremo delovnega mesta za enega delavca. Ta delavec je delal povprečno 70 ur na teden in pri vsem tem delu komaj zaslužil za borno životarjenje. Danes po sto letih pa je v ZDA potreben enajstkrat večji kapital za omogočitev zaposlitve enega delavca in opremo njegovega delovnega mesta s potrebnimi stroji, torej več kot 6000 dolarjev. Pri tem pa dela delavec samo 48 ur na teden, njegov zaslužek pa je skoraj šestkrat tako velik kot zaslužek delavca pred 100 leti.

Pred stotimi leti je bila izvršitev nekega dela

skoraj v celoti odvisna samo od telesne moči delavca, katere delovna zmogljivost je že sama po sebi zelo omejena. Tudi preciznosti telesnega dela so postavljene dokaj ozke meje. Delavec je manj proizvajal, zato je tudi manj zaslužil, ne oziraje se na same družbene odnose in kapitalizem, ki je takrat začel svoj brezobzirni pohod. Cena takrat izdelanih proizvodov je neprimerno višja od cene istih in danes zdaleka kvalitetnejše izdelanih proizvodov. Leta 1908, ko še ni avtomobilska industrija prešla v masovno proizvodnost, je en delavec potreboval 8 ur, da je ročno izoblikoval zgornji del bencinskega tanka. Danes isti delovni proces izvrši en delavec ob enem stroju v eni minuti. Pred 40 leti bi, ob takratnih tehničnih pogojih in zmožnostjo s povprečno urno postavko kot je danes v ZDA, to je 1.09 dolarja na uro, stal sodoben avtomobil 50.000 dolarjev. Ker pa danes stroji opravljajo delo namesto stotin delavcev, si Amerikanec lahko kupi avto že samo s približno 3% zgornje vsote, to je za kakšnih 1500 dolarjev.

Taka je zgodovina strojev in tajnost cenene masovne proizvodnje v ZDA. Pred stotimi leti je bilo samo 6% vsega človeškega dela opravljenega s stroji. Danes v ZDA stroji opravljajo 85% vsega potrebnega dela, pri tem pa je delavec ob stroju plačan na uro več, kot je bil pred stotimi leti za ves dan.

Vsi ti podatki ene industrijsko najmočnejših držav na svetu so interesantni tudi za nas. Sto let so ljudje in zlasti delavec sam z nezaupanjem gledali na stroje, v strahu, da bo človek postal suženj stroja, da mu bo stroj odvzel delo in s tem tudi kruh. Če en sam stroj lahko nadomesti 100 delavcev, potem bo potrebnih vedno manj delavcev, so nekdanje modrovali in se bali. Dejstva pa govore samo nasprotno. V ZDA je bilo leta 1890, ko je bilo še malo strojev zaposlenih 18 milijonov delavcev ali

29% od celokupnega prebivalstva. Danes pa je zaposlenih 60 milijonov delavcev ali 43% vsega prebivalstva! Stroji so omogočili delo, ki delavcu prinaša razne prednosti in več prostega časa. Stroj služi človeku. Stroj ni sam sebi namen, temveč samo sredstvo za en sam namen: čim boljše, čim hitreje in čim ceneje proizvajati. Le tako je vse večji za razdelitev namenjeni družbeni produkt, vse višji narodni dohodek in vse lepše življenje slehernega de-

lovnega človeka. Po vsem tem lahko razumemo vse napore naše socialistične družbe pri industrializaciji naše domovine, ki je bila nekdanj kot predvsem agrarna dežela prav zato dokaj revna, lahko razumemo vse napore za elektrifikacijo, ki je vir energije, potrebne za pogon številnih novih industrijskih naprav in strojev, in končno tudi lahko razumemo vso našo borbo za dvig storilnosti dela in proizvodnosti.

REZULTATI PROIZVODNJE ZA MESEC MAREC 1953

Izvršitev družbenega plana skupne proizvodnje
za I. kvartal — januar—marec 1953

Obrat	Indeks izvršitve v %	
	po količini	po vrednosti
Plavž	97.3	97.3
Martinarna	106.2	106.2
Elektropeč	85.3	85.3
Skupaj:	102.5	103.
Težka proga	109.9	109.9
Lahka proga	118.1	118.1
Žična valjarna	102.—	102.—
Valjarna 2400	110.3	110.3
Valjarna 2200	102.5	102.5
Valjarna 1300	107.8	107.8
Jeklovlek	89.6	89.6
Skupaj:	109.1	108.9
Hladno valjarna	153.—	153.—
Žičarna	102.1	102.1
Vzmeti	96.8	96.8
Žebljarna	146.—	146.—
Cevarna	118.—	118.—
Varilna žica	112.2	112.2
Skupaj:	115.5	115.5
Siva livarna	101.1	101.1
Jeklo livarna	127.2	127.2
Skupaj:	105.—	103.8
Opekarna	110.7	110.7
Železarna skupaj:	106.2	107.7

Izvršitev družbenega plana skupne proizvodnje
za mesec marec 1953

Obrat	Indeks izvršitve v %	
	po količini	po vrednosti
Plavž	96.6	96.6
Martinarna	105.8	105.8
Elektropeč	87.4	87.4
Skupaj:	102.1	102.1
Težka proga	102.5	102.5
Lahka proga	106.2	106.2
Žična valjarna	114.—	114.—
Valjarna 2400	115.—	115.—
Valjarna 2200	101.5	101.5
Valjarna 1300	110.3	110.3
Jeklovlek	57.8	57.8
Skupaj:	107.1	106.8
Hladno valjarna	147.—	147.—
Žičarna	102.5	102.5
Vzmeti	105.2	105.2
Žebljarna	144.9	144.9
Cevarna	135.—	135.—
Varilna žica	112.8	112.8
Skupaj:	119.—	119.5
Siva livarna	102.—	102.—
Jeklo livarna	158.—	158.—
Skupaj:	109.8	117.—
Opekarna	107.5	107.5
Železarna skupaj:	105.2	106.7

Izkoristite svoj letni dopust v naših sindikalnih domovih
na Mežakliji in v Crikvenici!

ZAŠČITA PRED POŽARI V OBRATIH

II. Požari

A) V kakšnih oblikah se nam pojavlja ogenj?

Da lahko ogenj uspešno gasimo, moramo najprej vedeti, kako se obnaša snov pri gorenju.

Gorenje je kemični proces, pri katerem se snov segreje na določeno temperaturo in se istočasno spaja s kisikom iz zraka. Višino toplote, ki je potrebna, nazivamo vnetišče. Za vsako gorljivo snov je vnetišče prav različno. Ko se nam gorenje prične razvijati, je potem v snovi nahajajoča vezana toplota prosta. Vsled tega se temperatura dvigne na določeno višino in s tem dosežemo neko stopnjo gorenja. Za vsako gorenje potrebujemo tri pogoje:

gorivo ali gorljivo snov,
kisik potreben za gorenje,
temperaturo vnetišča.

Če eden od navedenih pogojev manjka, ne more nastati nobeno gorenje.

Na zunaj opazujemo pri gorenju dva pojava: žarenje in plamen. Na osnovi fizikalnih pojavov razlikujemo tri grupe gorljivih snovi:

Nekatere nam samo žarijo; zgorevajo na ta način samo metali in umetne rastlinske snovi.

Z žarenjem in plamenom nam gorijo trdne rastlinske snovi. Samo s plamenom nam pa gorijo trdne snovi, nekatere poltrdne snovi, tekočine in plini.

a) **Gašenje:** Požar lahko gasimo na tri različne načine:

da gorivo odstranimo,
da odstranimo kisik,
da znižamo temperaturo pod vnetišče z ohlajenjem.

Prvi način zelo redko kdaj uporabljamo. Gorečo skladovalnico drv lahko razmečemo, tekoče gorivo iz posode lahko spodaj izpuščamo, če nam pa gori plinovod pa zapremo plin. V vseh treh primerih nam ugasne ogenj takoj. Za pravi način gašenja prideta navadno v poštev le zadnja dva načina in to, da odstranimo kisik ali pa znižamo temperaturo (hlajenje).

Kisik odstranjujemo tam, kjer imamo opravka pri gašenju s snovmi, ki izgorevajo samo s plamenom.

Temperaturo znižujemo v glavnem tam, kjer gorijo snovi samo z žarenjem.

Oba načina pa uporabljamo tam, kjer nam gorijo snovi, ki izgorevajo i z žarjenjem i plamenom.

b) Sredstva za gašenje:

1. Voda ima največjo specifično toploto od vseh snovi. Radi tega je od vseh sredstev najboljše hladilno sredstvo. K temu se priključuje še mehanski učinek. Če vodo z visokim pritiskom brizgamo na požarišče, se vsi žareči in polgoreči deli iz požarišča pod tem pritiskom odstranjujejo in s tem pridemo s curkom vode bližje jedru ognja.

Toliko časa, dokler voda ne izpareva, seveda se ne pretvarja v paro in teče po gorečem telesu navzdol in tako tudi preprečuje oziroma otežkoča

gorenje od ognja še ne napadenih delov. Drugi postranski učinek dasiravno je majhen, je zadrževanje kisika z oblakom pare, ki obdaja predmet.

Voda kot sredstvo za gašenje ni uporabna:

a) pri požarih, kjer nam gorijo metali, ker voda že pri 1300°C razpada kemično v vodik in kisik. Poleg tega pa nastajajo pri tem eksplozije plinov z brizantnim plamenom.

b) Pri požarih, kjer nam gorijo poltekoče ali tekoče snovi, ker je voda specifično težja in pada na dno.

c) Pri požarih električnih vodov in naprav visoke napetosti, ker pri gašenju prehaja tok preko curka na gasilca. Pa tudi naprave zelo poškoduje.

2. Solne raztopine: ki služijo za polnjenje različnih ročnih gasilskih orodij, imajo nekoliko večji učinek kot voda in to zato, ker goreči predmet prevlečejo s solno kristalino skorjo, ki preprečuje dostop kisiku. Solnih raztopin pa kot sredstvo za gašenje ne smemo uporabljati tudi tam, kjer že voda kot tako sredstvo ni uporabljiva.

3. Plini in pare, ki nam zadušijo plamen, kot so: ogljikova kislina, dušik, vodne pare itd. se v glavnem uporabljajo z ročnimi orodji oziroma napravami, ki so z njimi napoljene in fiksno v obratih nameščene. Tako pa tudi s posebnimi napravami prihajajo avtomatsko do učinka. Gašenje z njimi počiva v tem, da je zrak v določenem razmerju mešan (pri ogljikovi kislini n. pr. 25%) z neogorljivimi plini ali paro. Na ta način ni več prisotnega toliko kisika, da bi bilo še možno gorenje.

4. Tetra - klor ogljik izpareva pri 76°C in je v obliki pare skoro šestkrat tako težak kot zrak. Pare se zato poležejo pri pravilni uporabi kot težka nevidna prevleka čez goreči predmet in kisik nima več pristopa in dejstva. To sredstvo je posebno dobro uporabljivo pri gašenju električnih naprav, ker ne prevaja električnega toka, je popolni izolator. Poleg tega se ne veže z metali. Tudi pri požarih na uplinjaču avtomobila je zelo uporabljiv in sicer se ga brizga ali pri odprtinah hladilnika ali pa pokrova motorja na uplinjač. Tetra pa ni uporabljiv pri požarih, kjer nam snovi zgorevajo brez plamena torej samo z žarenjem, ker je njegovo hlajenje prenizko. Predvsem se pri daljšem učinku njegova toplota toliko zviša, da se prično razvijati strupeni plini (klor, solna kislina pod okolnostmi tudi fuzgen).

Pare od tetra imajo velik omamni učinek. Končno lahko rečemo, da to sredstvo pri požarih v kleteh in splošno v malih ozkih prostorih, slabo zračenih prostorih in rovinah rudnikov ne smemo uporabljati.

5. Posebni prah, ki ga uporabljamo za gašenje nima nobene večje zmožnosti kakor pesek. Združen z ogljikovo kislino ima zelo dober učinek pri najraz-

ličnejših vrstah požarov in posebno pri gašenju tekočih snovi, naprav visoke napetosti in pogonskih plinov. Učinkuje na ta način, da povzroča ohlajevanje. Istočasno pa preprečuje dostop kisika.

6. Pena. Slednja se tvori na kemični ali mehanični način. Na mehanski način lahko tvorimo peno na ta način, da močno premešamo količino vode, mase za peno in zrak v posodi v razmerju 10 : 1 : 90. Specifična teža pene znaša ca 0.15, torej je tako mala, da na vsaki tekočini plava. Na površini tekoče snovi se nam razleze in s tem odrija plamen in zabranjuje nadaljnje izparevanje tekoče snovi in dostop kisika. Kjer je voda kot sredstvo za gašenje neprimerna, pa tudi pene ne smemo uporabljati. Tudi pri požarih lesa in sličnih snovi je skoro neuporabna, ker v njej se nahajajoča količina vode za hlajenje ni dovoljna in ostane odvrčanje kisika pri gorenju v žarečem stanju popolnoma brez učinka. Alkohol nam poleg tega raztaplja mehurčke pene tako, da pri požarih špirta moramo peni za gašenje dodati posebne snovi, ki imajo učinek proti alkoholu.

Pri manjših požarih pod ugodnimi pogoji gasimo požar s pokrivanjem s peskom, zemljo itd., kakor tudi s prekritjem s preprogami, odejami itd., ker učinkovito zabranimo pristop kisika in plamen udušimo.

7. Snežna pena. Slednja se nam tvori na ta način, da prehaja skozi posebno šobo na prosto iz jeklenke, kjer se nahaja pod visokim tlakom in tako postaja momentalno sproščena napetosti. Pri tem je toliko vezane toplote, da ca 25% ogljikove kisline zmrzne v snežne kosmiče, ki imajo temperaturo minus 79° C. Ostanek se nam spremeni v gosto belo meglo. Pri požarih tekočih snovi nam plavajo kosmiči na površju, megla pa ostane vsled svoje teže dolgo na požarišču. Tako imamo pri tem trojni učinek:

ohlajevanje izparevajoče površine,
odrivanje plamena s širjenjem pene na površini in odvrčanje kisika vsled megle.

Dobre uspehe dosežemo s tem sredstvom pri požarih špirta, kakor tudi naprav visoke napetosti, svetilnega plina, pogonskega plina, požarih rastlinskih snovi.

S tem sredstvom imamo pa tudi v nekaterih tekstilnih obratih napravljene stacionerne priprave, ki pričneje funkcionirati avtomatično pri najmanjšem požaru.

c) Gasilna orodja oziroma aparati:

Kljub temu, da je bilo že večkrat o njih pisano, bi jih na kratko navedli. Najnavadnejša in mnogokrat uporabljena gasilna orodja so ročne posode, ki nam služijo za gašenje manjših požarov. Poleg tega poznamo tudi ostala primitivna sredstva, kot so pesek, zemlja, voda, odeje, preproge itd.

1. Ročni gasilni aparati nam isto tako služijo za začetna gašenja in to za gašenje najrazličnejših vrst gorečega materiala. V ročnih gasilnih aparatih, kateri so iz pločevine in navadno nameščeni v obratih, vsebujejo lahko najrazličnejša sredstva za gašenje kot so prah, plin, pene itd. Opremljena so z ročajem. Na zgornjem koncu imajo navadno ustnik in var-

nostni ventil, ki mora biti le toliko pritrdjen, da se avtomatično odstrani že pri najmanjšem pritisku. So najrazličnejših vrst in izvedb. Njihovo polnjenje se ravna pač po svrhi, za kar bo uporabljen. S tovarno, ki jih izdeluje, je navadno pogojeno njihovo vzdrževanje in preizkušanje po njihovih predpisih.

2. Hydranti. Imamo nadzemne in podzemne hydrante. Seveda so nadzemni mnogo dražji. Vsekakor prednjačijo pred podzemnimi, ker jih laže najdemo v zimskem času in ker laže manipuliramo. Posebno ne potrebujemo pri njih nastavka za podzemni hydrant. Paziti je potrebno pri tem, da imamo dovoljno velik dotok (najmanj 100 mm).

Nadaljnja vrsta so še stenski hydranti v raznih objektih, ki so opremljeni tudi z odgovarjajočo dolžino cevi.

3. Cevi. Normalna cev je 52 mm svetlega premera in je navadno do 15 m dolga (C-cev). Za spoj cevi nam služijo posebne spojke: Storzove, Knaustove, Metzove. Od vseh bo ostala Storzova, ker je že tipizirana.

Poleg normalnih imamo še cevi 25 in 75 mm premera. Cevi so navadno iz konoplje. Nekatere so v notranjosti prevlečene z gumijem.

Vse cevi je potrebno od časa do časa pregledati.

4. Plinske maske nas ne zavarujejo pred pomanjkanjem kisika, kakor tudi ne proti učinku ogljikovega monoksida. Pri požarih v tesnih prostorih, kot v kletih in podstrešjih, ter posebno pri močnem zadimljenju je kljub uporabi maske nevarnost za življenje. V teh primerih je potrebno uporabljati maske s kisikom (Draeger maske).

B) Taktika gašenja:

a) Složno.

Pri požarih je prvenstveno reševanje ljudi. Pri vsakem požaru je obvestiti poveljstvo gasilstva v dotičnem kraju ali podjetju. Istočasno je potrebno izvršiti takojšen napad na požar sam.

Napad je izvršiti najprej v jedro požara. Pri tem mora biti pot do jedra požara kakor tudi umik zavarovan. Ogenj mora biti obkrožen, da bo izdaten napad.

Napad se lahko vrši takrat, kadar je vse pripravljeno. Nikdar ne smemo iti slepo v plamen ali dim. Gasiti moramo z vodo vedno v jedro požara in to od spodaj navzgor. Pri napadu je štediti z vodo.

Preprečiti je vsako nesrečo ter skrbeti za brez-pogojno varnost gasilcev in reševalcev.

Omejiti se je na kar najmanjšo škodo na opremi in napravah.

b) Posebni primer:

1. Požari v kletih. Če gorijo v kletih tekoče snovi, lahko požar pogasimo večkrat na ta način, da tesno zapremo vse odprtine in s tem zadušimo ogenj. Pri tem se priporoča uporabljati ogljikovo kislino, ki se istočasno brizga v zaprti prostor. Ko pogasimo ogenj, moramo počakati, da prostor odpremo, ker moramo računati, da se nam še vedno lahko preostale izhlapele pare vnamejo ponovno.

Če nam gorijo drva, premog ali slične trdne snovi, jih lahko gasimo z vodo. Pri napadu naj bo

gasilec sklonjen tako, da ima glavo blizu stopnic, ker je tu največ čistega zraka.

2. Požari na podstrešjih. Slednji morajo biti čim bolj obkroženi in zaprti. Kakor v ostalih nadstropjih je potrebno izvršiti napad po stopnišču. Zunanji napadi s pomočjo lestve so navadno brez pomena. Uporabljajo se le kot podpora notranjega napada in v primerih, ko stopnišče ni več prehodno. Pri vsem je potrebno, da damo ognju in dimu možnost izhoda in to je pri podstrešjih, oknih itd. Važno pri vsem pa je, da nam na podstrešju ne pregori pod.

3. Požari v vmesnih stenah. Nastajajo največ zaradi slabih kurišč in kurilnih naprav. Pri teh je posebno važno odstraniti vse ostanke zgorelih snovi, da se nam ne razširja ogenj. Pri tem so večkrat potrebna velika dela, da sprostimo celoto.

4. Požari celuloida. Najučinkovitejše sredstvo za gašenje celuloida je še voda. Hitri napad z kar največjo količino vode je pri tem gašenju bistvo. Pri nepopolnem zgorevanju celuloida nastanejo nitroplini, ki so zelo strupeni. Z zrakom pomešani povzročajo eksplozije.

5. Požari lahkih metalov. Pri teh uporabljamo posebne naprave za gašenje. Uporaba vode je nevarna posebno pri požaru metalnega prahu.

6. Požari fosforja. Male količine moremo že s 5% raztopino modre galice gasiti, pa tudi z mokrim peskom oziroma peno. Večje požare gasimo s curkom. Po gašenju moramo vse ostanke zbrati in jih spravati na prosto, požarišče pa zastražiti, ker ima fosfor lastnost, da se sam od sebe vname, ko se posuši. Fosforne pare so strupene.

7. Požari žvepla. Pri gašenju ne smemo uporabljati nikoli polnega curka vode, ki naj bo razpršen. Najboljše sredstvo za gašenje je pena, ki jo moramo brizgati s curkom.

8. Požari tekočih snovi. Teh ne moremo gasiti z vodo samo takrat, ako nam gorijo površinsko male količine.

Pri požarih v rovih itd. ima lahko pod ugodnimi okolnostmi razpršeni curek še svoj učinek. Najboljše sredstvo je pena.

Prazne posode, sodi itd. so opasnejši kakor napolnjeni, ker nam vsled izparelega preostanka gorljive tekoče snovi, pomešane z zrakom, pri najmanjših temperaturah eksplodirajo.

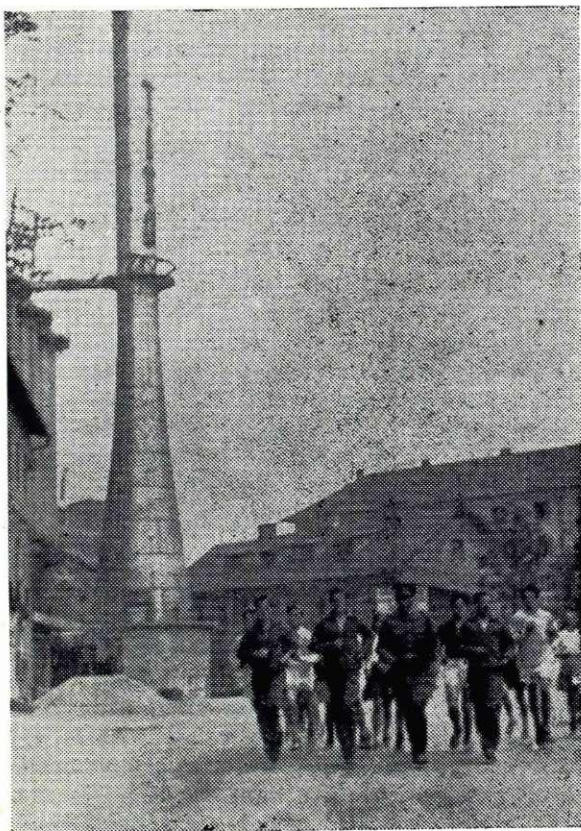
Pri požarih poltrdih snovi kot so mast, smola, vosek, parafin uporabljamo z uspehom pri gašenju peno.

TITOVA ŠTAFETA

Tudi letos so naši hrabri graničarji ponesli s posebno štafeto svoje čestitke za rojstni dan predsednika republike maršala TITA. Kakor vedno je tudi letos njihova štafeta tekla tudi skozi našo Že-

lezarno, s čemer je manifestirana naša tesna povezanost delavca z našo ljudsko armado. Kakor so graničarji naši zvesti in požrtvovalni čuvarji naših meja in svobode, tako smo tudi mi s svojim delom zvesti čuvarji naše socialistične graditve in gospodarske neodvisnosti. Štafeto graničarjev so na Titovem trgu pred gimnazijo sprejeli predstavniki JLA, ustanov, organizacij, ljudske oblasti in številno prebivalstvo Jesenic. Po krajših nagovorih in prebranih čestitkah je štafeta krenila dalje. Na sliki vidimo, kako teče spremljana od jeseniških telovadcev mimo mogočnega dimnika kavperjev, na drugi sliki pa vidimo predajo štafetne palice jeseniškim železarjem pred glavno pisarno.

Foto: Slavko Smolej

POGOVOR Z NAŠIM INDIJCEM

Vsakdo sigurno vsaj na videz pozna mlajšega moškega, srednje postave, z značilno rumenkastorjavo kožo, temnimi lasmi in prijaznim obrazom. Vsakdo tudi ve, da je to Indijec, ki je v našem podjetju na praksi. Malokdo pa ve, da mu je ime Prem Kumar Dube (prvi besedi sta imeni, druga pa je priimek), da je doma iz severne Indije od koder ima še dva dni vožnje do podnožja pogorja Himalaje, kjer se prav te dni bijejo bitke za osvojitve najvišjih vrhov sveta. Absolviral je študij metalurgije na eni najznamenitejših indijskih univerz v Benaresu.

Uredništvo »Železarja« ga je prosilo za razgovor. Takole je pripovedoval:

»V časopisu sem bral poziv indijskem inženirjem za prijavo na prakso v različne panoge industrije v Jugoslaviji pod okriljem Indo-Jugoslovanske industrijske organizacije za sodelovanje. Med drugimi je bilo razpisano tudi mesto v metalurški industriji. Že od nekdaj sem si želel obiskati to deželo in spoznati ljudstvo, ki se je tako hrabro borilo za svojo osvoboditev in si tako pogumno gradi svojo socialistično ureditev. Zaprošil sem za prakso in v moje veliko zadovoljstvo bil tudi izbran«.

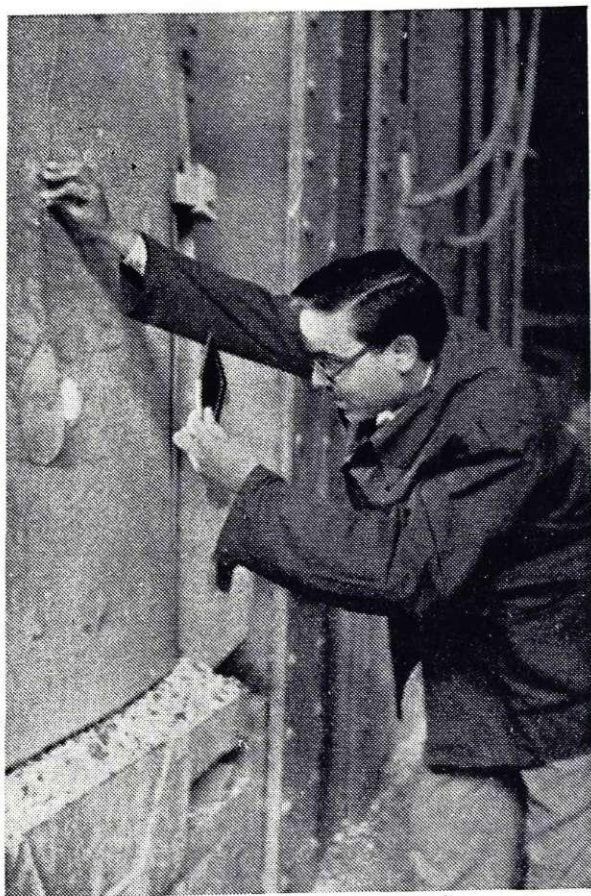
Pogovorili smo se o tesnih prijateljskih stikih med narodi Indije in Jugoslavije, o velikem interesu delovnega ljudstva Indije za vse kar se dogaja v Jugoslaviji in o velikem spoštovanju do maršala Tita in hrabrosti jugoslovanskih narodov v minuli vojni. Tudi indijsko ljudstvo je dolgo dobo hlapčevalo pod kolonialnim gospodstvom Angležev, se borilo in si končno priborilo svobodo in neodvisnost. Zato Indijcem zlasti imponira heroična gesta s katero je maršal Tito zavrgel sleherno vmešavanje tujih sil v notranje zadeve Jugoslavije.

Ko je skozi Italijo potoval v Jugoslavijo so se mnogi Italijani, na njegov odgovor, da gre v Jugoslavijo, zelo čudili, mu odkrito odsvetovali in ko jih je zavrnil z odločno besedo, da gre, so mu rekli, da naj mu sam bog pomaga v tej grozni deželi in mu sočutno želeli srečno vrnitev. Kaj kmalu je lahko sam spoznal resničnost teh omejenih in sovražnih izpadov proti Jugoslaviji.

Dejal je, da mu je takoj padla v oči ljubeznivost in družabnost ljudi, ki je doma tudi v Indiji, kakor tudi razumevanje in pomoč, ki je bil deležen, saj bi imel zaradi neznanja jezika velike težave. No, do danes v tem kratkem času, se je že kar dobro naučil slovenščine, razume domalega vse, marsikaj pa zna tudi sam povedati. Slovenija ga s svojimi gorami, jezeri in slikovitimi dolinami v mnogem spominja na lepote indijskega Kašmirja.

Ko smo se pogovarjali o naši socialistični graditvi, o vlogi delavskega razreda, ki jo ima pri tem je dejal, da si ne more misliti, da bi bili delavci katerekoli dežele na svetu tako suvereni, kot ravno pri nas. Ena najzanimivejših črt sedanje jugoslovanske ureditve, je dejal, je vsekakor popolna enakopravnost vseh ljudi, ki je izbrisala vse ekstremne razredne razlike med bogatimi in revnimi, ter vse možnosti, ki jih nudi socialistična ureditev sleher-

nemu, da se izkaže v življenju. Ko smo ga prosili naj kaj več pove o vtisih bivanja med nami, nam je samo pokazal pismo, ki ga je namenil za Indijo. V tem pismu opisuje vso našo družbeno ureditev, upravljanje podjetij po delavcih, socialno ureditev od brezplačne zdravniške pomoči do otroških dodatkov in tudi graditev novih industrijskih objektov in delavskih naselij. »Imel sem priliko obiskati več delavcev v njihovih stanovanjih in bil sem zelo

G. Prem Kubar Dube ob martinarski peči

Foto: France Torkar

presenečen nad izredno okusno opremljenimi prostori od lepega slovenskega pohištva do moderne opreme.« piše v svojem pismu. Dalje spet piše: »Kulturno življenje Slovencev je zelo razgibano. Slovenci so odlični patrioti in ljubitelji prirodnih lepote, športa, umetnosti in glasbe. Obiskal sem različne koncertne in gledališke prireditve. Nivo gledališkega ustvarjanja je zelo visok. Videl sem številne odlične angleške odre, toda slovenski jih v marsičem prekašajo.« Ko opisuje ljudi se posebno laskavo izraža o ženskah: »Žene so zelo privlačne, idealne gospodinje, zelo gospodarske, marljive in vedno nasmejane. V našem indijskem jeziku bi jih imenovali »Lakshmi«,

to se pravi boginje blagostanja. Ime na katerega je lahko vsaka ponosna! Ko smo se nekoliko pošalili, da ne vemo, če se bodo s to laskavo izjavo strinjali tudi vsi možje je naš pogovor potekel. Preden smo se razšli je Prem Kumar Dube še dejal: »Mnogo bom imel povedati svojemu indijskemu ljudstvu, ki je tako podobno jugoslovanskemu, ko se vrnem

domov. Ponosen sem, da sem lahko videl to zemljo socializma in procvita.«

Mi pa mu želimo pri bivanju med nami še obilo uspešnih in lepih dni z željo, da bi bili dokaz prijateljstva in sodelovanja med narodi Indije in Jugoslavije, dveh držav, ki se iskreno borita za bratstvo med narodi in mir na svetu.

REZULTATI PROIZVODNJE ZA MESEC APRIL 1953

Izvršitev družbenega plana skupne proizvodnje
za mesec april 1953.

O b r a t	Indeks izvršitve v %	
	družbeni plan količina	definitivni plan količina
Plavž	111.—	106.6
Martinarna	106.—	102.9
Elektropeč	103.5	103.5
Skupaj:	107.9	104.—
Težka proga	106.1	102.2
Lahka proga	108.9	100.4
Žična valjarna	119.8	109.—
Valjarna 2400	106.3	101.9
Valjarna 2200	106.2	103.2
Valjarna 1300	109.—	109.—
Jeklovlek	72.—	72.—
Skupaj:	109.—	103.9
Hladno valjarna	158.—	135.2
Žičarna	148.—	109.8
Vzmeti	101.—	101.—
Žebljarna	149.1	127.—
Cevarna	112.1	112.1
Varilna žica	124.2	113.—
Skupaj:	138.1	115.5
Siva livarna	109.1	109.1
Jeklo livarna	114.1	114.1
Skupaj:	109.8	109.8
Opekarna	106.—	106.—
Železarna skupaj:	109.8	105.—
Družb. plan po količini	109.8%	
po vrednosti	110.1%	
Definitivni po količini	105.0%	
družb. plan po vrednosti	105.0%	

Izvršitev družbenega plana skupne proizvodnje
od januarja do aprila 1953.

O b r a t	Indeks izvršitve v %	
	družbeni plan količina	definitivni plan količina
Plavž	101.—	103.2
Martinarna	106.1	105.3
Elektropeč	89.7	90.1
Skupaj:	103.3	104.1
Težka proga	109.—	108.—
Lahka proga	115.8	114.1
Žična valjarna	106.5	101.5
Valjarna 2400	109.—	108.1
Valjarna 2200	103.2	103.2
Valjarna 1300	107.9	108.—
Jeklovlek	85.3	85.3
Skupaj:	109.—	107.8
Hladno valjarna	154.—	128.5
Žičarna	111.1	104.9
Vzmeti	98.—	97.2
Žebljarna	147.1	132.—
Cevarna	116.9	111.—
Varilna žica	115.8	108.8
Skupaj:	121.—	112.1
Siva livarna	103.8	103.8
Jeklo livarna	124.—	124.—
Skupaj:	106.—	106.—
Opekarna	109.1	109.1
Železarna skupaj:	107.1	106.1
Družb. plan po količini	107.1%	
po vrednosti	108.5%	
Definitivni po količini	106.2%	
družb. plan po vrednosti	106.9%	

Nikdar ni dovolj previdnosti za preprečitev nezgode!

**Izvršitev družbenega plana blagovne proizvodnje
za mesec april 1953.**

**Izvršitev družbenega plana blagovne proizvodnje
od januarja do aprila 1953.**

O b r a t	Indeks izvršitve v %	
	družbeni plan količina	definitivni plan količina
Plavž	—	—
Martinarna	—	—
Elektropeč	—	—
Težka proga	167.1	83.7
Lahka proga	114.6	101.8
Žična valjarna	129.3	129.3
Valjarna 2400	104.8	104.8
Valjarna 2200	106.2	106.2
Valjarna 1300	109.—	109.—
Jeklovlek	72.—	72.—
Skupaj:	113.—	107.3
Hladno valjarna	158.—	135.2
Žičarna	157.—	100.2
Vzmeti	101.—	101.—
Žebeljarna	149.1	127.—
Cevarna	112.1	112.1
Varilna žica	124.2	113.—
Skupaj:	139.5	113.5
Siva livarna	—	—
Jeklo livarna	44.2	44.2
Opekarna	82.—	82.—
Železarna skupaj:	115.8	107.—
Družb. plan po količini	115.8%	
po vrednosti	115.9%	
Definitivni po količini	107.0%	
družb. plan po vrednosti	107.1%	

O b r a t	Indeks izvršitve v %	
	družbeni plan količina	definitivni plan količina
Plavž	—	—
Martinarna	—	—
Elektropeč	—	—
Težka proga	173.—	143.5
Lahka proga	116.9	117.—
Žična valjarna	121.9	119.5
Valjarna 2400	105.6	108.1
Valjarna 2200	105.8	105.9
Valjarna 1300	107.—	108.—
Jeklovlek	85.3	85.3
Skupaj:	112.9	111.5
Hladno valjarna	154.—	128.5
Žičarna	98.2	96.6
Vzmeti	98.—	97.2
Žebeljarna	147.1	132.—
Cevarna	116.9	111.—
Varilna žica	115.8	108.5
Skupaj:	118.2	111.—
Siva livarna	—	—
Jeklo livarna	40.—	40.—
Opekarna	127.—	127.—
Skupaj:	114.5	112.—
Družb. plan po količini	114.5%	
po vrednosti	112.7%	
Definitivni po količini	112.1%	
družb. plan po vrednosti	110.2%	

BILO JE PRED DVANAJSTIMI LETI

19. aprila 1941 je prišel okupator mišljaj, kako bi jim jo zagodel. Od z izseljevanjem zavednih Gorenjcev. vedel me je v hotel »Paar«, kjer je Aretiral je prve jeseniške železarje, bil takrat gestapovski štab. Tam so med njimi tudi znanega alpinista, imeli že več mojih sotovarišev in današnjega 60-letnika Joža Čopa, ki spoznal sem, da smo aretirani. Bilo je povedal sledeče iz svojih spominov: »Bilo je pred 12 leti. Nekaj vidnejših jeseniških železarjev je bilo pozvanih k direktorju takratne Kranjske industrijske družbe. Pri direktorju jih je čakal gestapovec, ki je rezko dejal: »Herr Direktor, diese Leute sind fest genommen.« Spogledali so se, spoznali svojo usodo, in pričelo se je. Bil sem prost in slučajno v hotelu »Pošta«. K meni je pristopil gestapovec in mi po švabsko dejal, da moram z njim. Mišlil sem, da me zahtevajo kot predsednika kluba »Skala« in poznanega planinca za vodiča in že sem pre-

mišljaj, kako bi jim jo zagodel. Od vedel me je v hotel »Paar«, kjer je bil takrat gestapovski štab. Tam so imeli že več mojih sotovarišev in spoznal sem, da smo aretirani. Bilo so nas naložili zvečer na kamion in odpeljali proti Podkorenu. Ker nam je bil znan način likvidiranja pošteni ljudi s strani Hitlerjevih gestapovcev, smo računali, da nas name. ravajo na Podkorenskem sedlu likvidirati. Kaj začudeno smo se spogledali, ko so nas peljali preko Podkorenskega sedla dalje proti Koroški. Vlekli so nas v Celovec, nas postavili v neki jetnišnici pred zid in zapopotali z orožjem. Premislili so se in do najhujšega ni prišlo. Zadržali so nas nekaj časa v celovškem zapo-

med nami, četudi nas je bilo le 14, ni soglasja. Večina nas je bodrila drug drugega in doživeli smo marsikaj. Spominjam se dneva, ko me je poklical nadut gestapovec in navoril v slabi slovenščini: »Ja, turist, kaj delaš tu?« V gestapovcu sem spoznal csebo, ki sem jo vodil nekoč na Triglav. V trenutku mi je postalo žal, da ga takrat nisem prepustil objemu triglavskih sten ali ga sunil v globino. Na kratko sem mu zabrusil v obraz poznano slovensko psovko. Iz Celovca so nas odpeljali v Begunje in iz Begunje v št. Vid. V št. Vidu sem se izdajal za avtomehanika in pomagal pri sabotažnih delih z mešanjem peska in maziava. Med pivimi so nas odpeljali v Srbijo. Naši izselitvi je sledilo še več skupin in kaj kmalu smo imeli v Valjevu, ka-

mor smo bili izseljeni, svoje naselje prvimi, ki so pomagali pri odstranjenju seljeništvu. Nikdar nisem klonil, te in tudi svojo organizacijo. Večina njevanju ruševin, obnavljanju porušil pa le za enim, priti iz izseljen- se je vključila med partizane in tako šenega mesta in pri izgradnji lepše štva čimprej nazaj v osvobojeno Slo- smo, četudi kot izgnanci, mnogo do- bodočnosti. Kot 60-letnik se s pono- venijo med gorenjske orjake, na svo- prinesli za osvoboditev. Po vrnitvi na som spominjam dneva aretacije pred bodni slovenski Triglav in postati po- železarske Jesenice smo bili spet me- 12 leti in vsega, kar je prineslo iz- novno vesten planinec in reševalec.

DELOVNO LJUDSTVO NE TRPI IZKORIŠČANJA SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA

To je bilo geslo, ki je bilo povdarjeno pri »Jele- nu«, ko se je vršila kazenska razprava zoper sku- pino, ki je jemala v Železarni skozi daljšo dobo cin.

Pod istim geslom, čeprav ne objavljenim, se je vršila 30. aprila 1953 sodna razprava pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani zoper vodjo montažne skupine iz Slavonskega broda Ramlaka Rudolfa. Obtoženec je prišel v porotno sodno dvorano v spremstvu paznika in po kratkem uvodu se je pričela kazen- ska razprava s čitanjem obtožnice. Javni tožilec je uvodno poudarjal, da gre v tem primeru za večjo obrtno goljufijo na škodo splošnega ljudskega premoženja. Škodo je povzročil obtoženi Ramlak Ru- dolf, kateremu je bilo zaupano odgovorno mesto vodje montaže na kavperjih in pražilnih pečeh. Ramlak Rudolf pa je zaupanje zlorabil in si prisvo- jil na nezakonit način 723.873.— din. Meseca febru- arja 1952 je pričel z delom in že prvi mesec vpisal 6 delavcev, ki dejansko niso delali. V plačilni listi se je nahajalo izmišljenih imen, za katere je obto- žen dvignil 53.001.— din in 3.240 bonov. Na isti način je tudi v nadaljnjih mesecih vpisoval v mezd- no listo izmišljena imena delavcev, ki niso nikdar delali in poleg tega pripisoval nekaterim zaposlenim delavcem več delovnih ur, kot so jih resnično opravi- lili. Tudi ta višek si je pridržal Ramlak Rudolf. Največjo goljufijo je izvršil meseca novembra 1952, ko je vpisal 5 izmišljenih imen delavcev in si proti- pravno prisvojil 75.855.— din in 5.218.— industrijskih bonov. Mezdno listo za izmišljene delavce je podpisoval obtoženec sam. Prav tako je podpisal sam tudi v tistih primerih, ko je pisal poedinim delavcem več ur, kakor so jih dejansko izvršili.

Na ta način je izvršil troje kaznivih dejanj:

1. zlorabil svoj uradni položaj z namenom, da bi si pridobil protipravno imovinsko korist, s čemer je povzročil državnemu gospodarskemu podjetju znatno škodo;

2. ponaredil je uradne listine, ker je sam pod- pisoval prejem zneskov na mezdah za nam- išljene delavce;

3. z namenom, da bi si pridobil protipravno pre- moženjsko korist je z lažnim prikazovanjem in prikrivanjem dejanskih okoliščin obrtoma spravil v zmoto državno gospodarsko podjetje, da je v ško- do svojega premoženja izplačalo zneske, ki jih ni dolgovalo.

Obtoženi Ramlak Rudolf se je odkrito čutil kri- vega glede vseh dejanj. Zagovarjal pa se je, da je zašel na pot kaznivih dejanj zaradi družbe, v kateri se je znašel. Družba naj bi od njega zahtevala ved- no več, kar ji je tudi dal na ta način, da je mesečno oškodoval splošno ljudsko premoženje za visoke zneske.

Po posvetovanju je Okrožno sodišče izreklo ob- tožencu kazen 7 let in 6 mesecev strogega zapor.

Tako se je na prvi stopnji v porotni dvorani pred okrožnim sodiščem v Ljubljani dovršilo de- ja- nje, ki je vzbudilo predvsem na Jesenicah veliko zanimanja in govorjenja. Splošno ljudsko premože- nje je dobilo ponovno polno zaščito in dokazalo se je, da težka odgovornost zadene vsakega, ki bi na kakršenkoli način skušal oškodovati občo korist.

V času, ko naši delovni ljudje žrtvujejo vse za dvig socialističnega gospodarstva, so tem bolj ža- lostni taki primeri kot je bil Ramlakov. V manj kot enem letu je potrošil Ramlak Rudolf skoro 3/4 mi- lijona dinarjev. Delavec, ki bi zaslužil mesečno po din 10.000.—, bi moral delati za isto vsoto 72 mese- cev ali točno 6 let, da bi z velikim naporom dajal skupnosti in prejel zasluženo nagrado. Ob tem vi- diku so bila kazniva dejanja Ramlaka Rudolfa še težja in izrečena kazen komaj zadostna.

Vsekakor je dolžnost vseh, da strogo nadzoru- jemo, kako se upravlja splošno ljudsko premoženje in da že od vsega začetka preprečimo, da ne bi na- stale tako velike in skoro nepopravljive škode. Kon- trola nad upravo splošnega ljudskega premoženja mora biti stalna in budna. Vsak delovni človek na svojem delovnem mestu lahko znatno prispeva k skupnim dolžnostim. »Čuvajmo splošno ljudsko pre- moženje pod samoupravljanjem delovnih kolekti- vov.«

IZ DELOVANJA DIT JESENICE

REZULTAT ANKETE

Že v prejšnji številki „Železarja“ smo poročali o tem, da je v teku anketa, katera naj nam poda jasno sliko o voljnosti našega članstva, res aktivno sodelovati pri delu in nalogah, katere se postavljajo pred naše društvo. Pred anketo je bilo včlanjenih v društvo 183, po anketi pa 151 članov. Od prejšnjih članov, kateri so zavzeli stališče, da njih sodelovanje ni potrebno v društvu, je na žalost tudi nekaj takih, ki so danes na odgovornih položajih v obratih. Ne vemo, ali je bilo dosedanje delovanje DIT-a na Jesenicah po njihovem mišljenju tako negativno, da ne morejo v naprej kaj več pričakovati za svoje strokovno izpopolnjevanje v društvu ali pa mislijo, da ne morejo skupnosti ničesar doprinesiti preko organizacije DIT-a, da so zavzeli tako stališče.

Po strokah oziroma bolje po sekcijah je dala anketa sledeč rezultat:

V metalurško-kemični sekciji je včlanjenih 68 članov, v elektro-strojni sekciji 63 članov in v gradbeni sekciji 20 članov.

Na sekcijskih sestankih je članstvo izbralo vodstvo sekcij. Vodstvo metalurške sekcije:

Tov. Homovec Bogo,
tov. Kuharič Boris,
ing. Arzenšek Ivan,
ing. Perne Janko,
ing. Knez Leon,
ing. Tomaž Vera.

Vodstvo elektro-strojne sekcije:

ing. Fajdiga Milutin,
ing. Sikošek Dušan,
tov. Cenček Edi.

Vodstvo gradbene sekcije:

ing. Hafner Pavle,
tov. Abruč,
in delegirani član podjetja „Gradis“.

Že v pričetku delovanja sekcij se je pokazala dobra stran izvedene reorganizacije. Interes članstva za predavanja in sestanke je narastel, saj se je preje udeleževalo predavanj in sestankov komaj dobra šestina članstva, zdaj pa jih je prisotnih okoli 50% na posameznih večerih, v celoti pa nad 60%. Upamo, da se ob doseženih uspehih ne bomo ustavili. Treba je stremeti za tem, da ima članstvo čim več od življenja v društvu, še bolj pa za tem, da ima skupnost čim več od nas.

POROČILO O VAŽNIH ZAKONSKIH PREDPISIH

Uradni list FLRJ:

Štev. 63/12 z dne 18. marca 1953 — Uredba o soc. zavarovanju vojaških oseb poudarja, da imajo vojaški zavarovanci in njihovi družinski člani na podlagi soc. zavarovanja vse pravice, ki jih določa zakon o socialnem zavarovanju.

Štev. 64/12 Uredba o dodatnih investicijah za leto 1953. Poleg investicij, ki jih določa 1. člen zakona o družbenem planu FLRJ so bile po posameznih republikah dovoljene še dodatne investicije. Delni znesek je prejela tudi LR Slovenija.

Štev. 65/12 Uredba o zaključnih računih in gospodarskih organizacij za leto 1952 določa, da morajo podjetja zaključiti poslovne knjige po stanju na dan 31. decembra 1952. Uredba postavlja tudi načela, kako se ugotovi in razdeli dohodek. K zaključnemu računu je treba priložiti bilanco, obračun dohodka in njegovo razdelitev, priloge, ki pojasnjujejo posamezne postavke bilance, obračun dohodka in njegovo razdelitev, poslovno poročilo in zapisnik o pregledu ter sklep o potrditvi zaključnega računa po Delavskem svetu.

Štev. 68/12 — Uredba o delitvi sklada za vzdrževanje hiš. Po njej ljudski odbor določi z odlokom, kako se delijo sredstva tega sklada.

Štev. 69/12 — Uredba o dajanju poslovnih prostorov v najem. Poslovni prostori se dajejo v najem po pogodbi med najemodajalcem in najemnikom.

Štev. 72/12 — Odlok o davčnih stopnjah dohodnine obsega predpise za kmetijska gospodarstva, zadržuje, obrtniška gospodarstva in drugih poklicev. Davčne lestvice so progresivne.

Štev. 80/13 z dne 25. marca 1953 — Navodilo k Uredbi o zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1952 podrobno določa način sestavitve bilance in dodaja obrazce za zaključni račun.

Štev. 83/14 z dne 30. marca 1953 — Uredba o premoženjskih razmerjih in o reorganizaciji kmečkih delovnih zadrug. Ugotavlja, da se razmerja med KDZ in njenimi člani določijo s pravili zadruga s pogodbo.

Štev. 85/14 — Odlok o finansiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov določa, da se odrejeni zdravstveni zavodi — bolnice samostojno financirajo od dneva, ki ga določi republiški izvršni svet.

Štev. 94/16 z dne 8. aprila 1953. Poslovnik komisije za razlago zakonov. Po njem daje obvezne razlage, ki jih je preje dajal Prezidij, navedena komisija. Obvezno razlago objavi komisija v Uradnem listu FLRJ.

Štev. 100/17 z dne 12. aprila 1953. Uredba o davku od sklada za plače predvideva namesto prejšnjega cnotnega temeljnega zaslužka povprečne zaslužke delavcev in uslužbencev glede na njihovo kvalifikacijo. Višek se obdavči.

Štev. 101/17 — Uredba o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja. Dovojuje prodajo največ dvodružinskih hiš. Prodajajo se niše na javni dražbi, ki jo razpiše ljudski odbor. Kupec vpiše v zemljiško knjigo lastninsko pravico na hiši, medtem ko ostane zemljišče, na katerem stoji hiša in dvorišče, še vedno ljudsko premoženje.

Štev. 102/17 — Odlok o spremembi tarif v železniškem, pomorskem in rečnem prometu.

Štev. 112/18 z dne 29. 4. 1953. Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o pobiranju davka pri izplačilu računov zasebnikom. Ta odredba predvideva, da davčni zavezanec lahko zahteva pri pristojnem ljudskem odboru potrdilo, da je poravnal ves dospel davek. Pogoji za izplačilo privatnih računov s tem niso bili bistveno spremenjeni.

Uradni list LRS

Štev. 32/8 z dne 26. 3. 1953 — Pravilnik o opravljanju strokovnega nadzorstva nad lekarnami ter

zavodi in podjetji, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prodajo zdravil in sanitetnega blaga. Strokovno nadzorstvo se izvaja s pregledi zavodov in podjetij.

Štev. 34/9 z dne 1. aprila 1953 — Uredba o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva. Tak register vodijo občinski ljudski odbori za svoje območje. Vsaka oseba neglede na starost je dolžna prijaviti oziroma odjaviti občinskemu ljudskemu odboru spremembo stanovanja.

Štev. 37/11 z dne 16. 4. 1953 — Odlok o davčnih stopnjah dohodnine. Ta odlok je bil izdan na podlagi zveznega odloka o davčnih stopnjah (glej zgoraj Uradni list FLRJ 72/12).

Štev. 38/11 — Odlok o organih in zavodih republiške uprave, ki nadaljujejo z delom. Med njimi je tudi Geodetska uprava LRS.

Štev. 40/11 — Uredba o spremembi Uredbe o dela prostih dnevih v LRS.

Štev. 44/12 z dne 24. aprila 1953 — Odlok o začetku uporabljanja odloka o finansiranju in poslovanju zdravstvenih ustanov v LRS. Uporabljati se začne s 1. 6. 1953.

Štev. 48/12 — Navodila o finansiranju in fin. poslovanju zdravstvenih zavodov s samostojnim finansiranjem.

Hočeš biti tudi Ti tak, tovariš?

Amerikanec Dalle Carnegie je napisal knjigo „Kako si pridobim prijatelje“. V odgovor knjigi je objavila ameriška revija „Človek in delo“ (časopis za socialno in gospodarsko prakso v podjetjih) pod naslovom „Kako si pridobim sovražnike“ teh štirih dvajset točk. Objavljamo jih v prevodu v celoti, ker so tudi za nas zanimive in nič zamere...

1. Ti sam veš vse najbolje, saj si zadosti star, dobro zaslužiš in si že troje otrok spravil h kruhu.

2. Svoje življenje daj za delo, kajti delo je tvoja čast. Ne daj pa niti tega, kar je za nohtom črnega, za svojega sodelavca, kajti kdo ve, če se to izplača.

3. Bodi brezoseben kakor klopotec. Služba je je samo služba in dva deci je samo dva deci. Tega navodila se trdno drži in obvaroval boš svoj delo in delovno okolico vseh osebnosti.

4. Priznavaj samo eno delo in to — svoje lastno! Tvoji sodelavci so vendar samo ubogi „fušarji“, ki ti še do kolen ne segajo.

5. Uspehi so samo tvoji uspehi, neuspehi so neuspehi tvojih sodelavcev. Tako stališče si dolžan zavzeti do svoje lastne avtoritete.

6. Vsak smeh in razvedrilo preganjaj kakor kugo! Saj končno za te ni delo nikakšna zabava, temveč večno naprezanje in muka.

7. Če eden tvojih sodelavcev pri delu uspe in kaj doseže, napni vse sile, da ta uspeh čimbolj zmanjšaš in razbliniš. Naj se te vse boji, ker samo strah vzbuja spoštovanje.

8. Nikoli ne povej kaj misliš. Misлити je nevarno, zato tudi nasprotuj vsem mislim in mišljenjem drugih.

9. Delaj samo to za kar si plačan! Tako se ti ne bo nikoli zgodilo, da bi kaj boljšega naredil, kajti boljše je sovražnik dobrega, ti pa si že itak dober.

10. Samo tebi je dovoljeno povzpeti se na višje mesto, saj si kot rojen za to. Ti sam sebi si najbližji.

11. Povsod uporablaj besede o skupnosti, tovarištvu in slično, ničesar pa za to ne stori! Za te naj sploh ničesar ne bo skupnostnega, najmanj pa v tvojem obratu.

12. Nihče naj se ne upozna s tvojim delom. Če bi zapustil podjetje, naj spoznajo, kaj so zgubili s teboj in živi v prepričanju, da bi se brez tebe vse nehalo.

13. Nadure so duša vsakega podjetja! Delaj čez določen čas kolikor le gre in pokaži s prstom na vsakega, ki to ne dela.

14. Ne dopuščaj nobene kritike, kajti ti si popolen, popolen, popolen!

15. Grozi! Grozi z direktorjem, s šefom, z mojstrom, s sindikatom, grozi z vsem, s čemer se groziti da. To te naredi močnega.

16. Če presojaš — samo obsojaj! Ti si vedno vedno pred vsem in vsemi.

17. Nikdar ne povej tega, kar v resnici misliš! Bodi odrezan, hladen, kratak, ker to je najlažje in ni nevarno.

18. Ne govori o resnici več, kot je treba. Samo norcem pade na misel govoriti ravno resnico.

19. Ti delaš itak največ, zato vse neprijetne posle naprti svojim sodelavcem!

20. Bodi zahteven! Kdor veliko zahteva je veliko vreden! Ne pribij niti žeblja v svojem stanovanju, saj ima podjetje zato nastavljene delavce!

21. Skrbi, da ja nihče ne dobi kakšne nagrade. Tako pomagaš ohranjevati podjetju finance. Tebi samemu pa podjetje itak marsikaj dolguje.

22. Novi sodelavci naj bodo samo okoli tebe, samo ti jim bodi všeč. Če ni tako, napni vse sile, da jih čimprej spodrineš ven. Bodi neizprosni in trdi, kadar gre za tvoj ugled.

23. Obdaj se samo s sodelavci, ki ti priznajo vse tvoje izredne sposobnosti. Kdor se ti podredi, ta je s teboj, ta ti je zvest!

24. In nikoli ne pozabi: tudi iz najnižjega stol-

čka se more visoko priplezati. Zakaj pa ti je dala narava komolce? Potiskaj slabiče in vse upogljivce v stran, pozneje nekoč ti bodo še hvaležni zato, kajti samo ti si poklican za nekaj več.

Izpolnjuj vseh zgornjih 24 točk, pa si narejen! Trdno stoj na tem stališču, kakor nihče drugi, na stališču, ki ni odvisno niti od znanja, niti od zaupanja in niti od uradnosti. In imel boš nekaj, kar nima nihče drug: **največ sovražnikov**. Brez njih bi bil nič, žalosten človeški plevel. In če bi se zgodilo, da te nekega dne vržejo iz podjetja, boš lahko sedel doma in sanjal — sanjal o armadi svojih sovražnikov!

Kaj ni to lepa in zavidanja vredna bodočnost...?

Iz volitev v naš novi Delavski svet

Volitve v naš novi DS 30. in 31. marca 1953 so bile za ves naš kolektiv poseben praznik. Že v prejšnji številki »Železarnja« smo v rubriki »Vprašaj — dobiš odgovor« kolektivu obrata žične valjarne postavili vprašanje, kako mu je »uspelo« tako zelo se zavzeti za lepo okrasitev volišča. Odgovora nismo prejeli, zato pa držimo svojo obljubo in objavljamo dve sli-

ki: na prvi vidite volišče Prometa, ki je bilo res lepo in okusno opremljeno (in takih volišč je bilo še več, ali splošno vzeto sploh vsa volišča v Železarni), na drugi sliki pa vidite volišče žične valjarne, ki je močno izstopalo iz te »splošnosti«. Kar je bilo je bilo — samo to se izplača še reči, za bodoče pa pričakujemo, da bo drugače. Tako, upajmo vsaj, si misli tudi kolektiv žične valjarne.

Foto: Fr. Torkar

X Ali že veste, da ...

je bilo ob koncu preteklega leta na svetu vsega skupaj 83.1 milijonov motornih vozil in sicer osebnih in tovornih avtomobilov in vseh vrst omnibusov. Od tega jih 52.3 milijona odpade na ZDA, 3.3 milijona na Anglijo, 3.1 milijona na Kanado, 2.6 milijona na Francijo, 1.8 milijona na Rusijo, 1.5 milijona na Avstrijo in 1.2 milijona na zapadno Nemčijo in kot zadnje 24 avtomobilov na Groenland.

je bilo v zadnjih 5 mesecih preteklega leta utihotapljeno v Zapadno Nemčijo 3.63 milijard cigaret, 18.000 ton prave kave in 890 ton čaja. Okroglo 3 milijone ljudi je sodelovalo pri tem tihotapstvu. Vsaka deseta pokajena cigareta in vsaka četrta popita škodela čaja je tihotapsko blago. To blago predstavlja 700 milijonov nemških mark škode za Zapadno nemško gospodarstvo, ali polovico vseh javnih sredstev za graditev novih stanovanj v Zapadni Nemčiji.

obsega besedni zaklad petletnega otroka kakšnih 1700 posameznih besed, nešolanega človeka 3000 besed, trgovca 10.000 besed, literarno izšolanega človeka 12.000 besed, besedni zaklad glavnega urednika velikega časopisa pa obsega celo do 40.000 besed. Največji svetovni dramatik W. Shakespeare (1558—1616) pa se je zadovoljil s 24.000 besedami.

ni dolgo tega, ko je neko versko glasilo v Angliji zahtevalo, da se uvede kot kazen za zakonolomstvo mož **bičanje**. „Vse preveč je mož“ piše to glasilo, ki poročenim ženam kaj radi izjavljajo, da bšli tudi v ogenj zanje in to celo na ločitvenih procesih bodisi svojega zakona ali zakona prizadete žene. Sigurno bi vplivalo temeljito na ločitveno statistiko, če bi možje morali svoje izjave tudi dokazati s

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

SINDIKALNO GIBANJE V INDIJI

(Nadaljevanje in konec)

Že z ozirom na željo, da se sindikate privede k sodelovanju z organi oblasti, obstoje različni kontakti s sindikalnimi organizacijami. Ena od oblik sodelovanja je t. zv. Indijska konferenca dela, ki zaseda enkrat na leto ob sodelovanju predstavnikov vlade, delavskih organizacij in delodajalcev. Na teh konferencah se obravnavajo vsi važni problemi iz področja socialnega in delovnega zakonodajstva in dajejo sugestijo vladi in njenim organom za gotove tozadevne ukrepe. Nadalje obstoji t. zv. Odbor za vprašanje dela in odnosov, pravtako tripartitnega značaja, sestavljen iz delegatov — predstavnikov konference, ki se sestanejo dvakrat na leto k plenarnemu zasedanju. Prav tako obstoje tudi industrijski odbori, slični industrijskim komisijam, ki delajo v okviru Mednarodne organizacije dela. To so, poleg raznih začasnih komisij, anketnih skupin in sličnih forumov, oblike sodelovanja centralne vlade s sindikati. Vlade posameznih držav imajo slične oblike, z izjemo industrijskih odborov, ki obstajajo samo v vsedržavnem merilu. V državah obstoje prav tako mešani bilateralni odbori, ki zasedajo vsake tri mesece enkrat in na katerih predstavniki delavcev in delodajalcev diskutirajo o skupnih problemih. Pa tudi v vsaki tovarni posebej bi pravzaprav moral delovati tovarniški odbor z nalogo, da prenaša gledanja in probleme vsega delavstva, zaposlenega v tovarni, pred upravo tovarne. Toda ti tovarniški odbori v praksi obstoje le na papirju in se njihov vpliv stvarno ne občuti nikjer.

Nevarnost za nadaljni demokratični razvoj Indije predstavlja vsekakor težki ekonomsko-socialni pogoji, v kakršnih žive široke mase indijskega prebivalstva. Kot v večini azijskih držav, je tudi v Indiji problem prehrane številnega prebivalstva, problem številka ena. Razširitev proizvodnje prehranbenih artiklov predstavlja neposredno in neodložljivo nujnost. To se da doseči z energičnimi ukrepi v poljedelskem gospodarstvu s strani vlade, zlasti v smeri povečanja naporov za industrializacijo države in hitrejša izvedbe agrarne reforme. Popolna rešitev celotnega kompleksa tega vprašanja zahteva povečanje industrijske proizvodnje, zlasti poljedelskih strojev in orodja, izvršitev obsežnejših melioracijskih del in zagotovitev poljedelstvu neprimerno večje količine električne energije.

Obstoječi bedni življenjski standard, zelo nizki zaslužki, skrajno težki stanovanjski pogoji, neomejeno izkoriščanje in kot rezultat tega globoko vsajeno nezadovoljstvo v vrstah industrijskih in poljedelskih delavcev, kakor tudi milijonov kmetov-brezzemljašev — vse to predstavlja teren, na katerem poizkušajo Informbiro in desničarske stranke ustvariti svoje politično-demagoške kombinacije.

Dejavnost informbirojevcev v sindikalnem gibanju je treba prav posebej omeniti. Ko so uvideli, da jim njihova politika frontalnega in brezobzirnega klevetanja, pa tudi fizičnega obračunavanja z aktivisti in člani drugih organizacij, ne prinese drugih koristi, kot ravno obratno, da zgubljajo vse bolj vpliv na množice, so zdaj spremenili taktiko in na veliko paradižirajo s hinavskimi ponudbami enotnosti od zgoraj, istočasno pa minirajo HMS in INTUC od spodaj. Vodstva obeh organizacij budno spremljajo te informbirojevske manevre in o njih se je govorilo celo na kongresu HMS. V ostalem informbirojevska agentura v sindikalnem gibanju v celoti nastopa proti vladi in njeni ukrepi, poizkušajoč pri tem izkoristiti v svoje posebne demagoške namene težek materialni položaj množic in splošne ekonomske težave, pred katerimi stoji država in katere ne bi mogla, tudi če bi vlada podvzela še odločnejše ukrepe kot jih podvzema, odstraniti čez noč. Ob veliki budnosti in zavesti o potencialni nevarnosti, ki jo

predstavljajo informbirojevc, kakor tudi ob vsklajanju vseh akcij svobodnih sindikatov, si informbirojevc ne samo ne morejo nadejati uspehov, temveč se tudi vse bolj razkrinkavajo pred množicami kot inozemski agenti in zgublajo tla pod nogami.

Današnji indijski vladi postaja vse bolj jasno, da so sredstva, s katerimi razpolaga, nezadostna za rešitev celo najnujnejših problemov brez pomoči industrijsko razvitih držav. Da ni vprašanje časa, Indija bi nemara zmogla, da najde rešitev ekonomske--socialnih problemov brez pomoči iz inozemstva. Toda kakršen je splošen položaj je jasno, da je ta pomoč neobhodno potrebna, pri čemer je važno samo to, da jo dobi pod pogoji, ki bi omogočili industrializacijo države, ne da bi bila pri tem v vprašanju njena popolna politična neodvisnost. Ta pomoč je pa toliko nujnejša ob dejstvu, da je indijska vlada pristopila k uresničevanju precej obsežnega petletnega načrta, ki predvideva ogromne investicije, zlasti za razvoj poljedelstva, obsežne namakalne ukrepe, proizvodnjo električne energije in prometa, vse to ob znatni podpori denarnih sredstev iz inozemstva.

Iz »Sindikato« št. 4—5 1952

tem, da bi čutili bič na svojem hrbtu. Bilo pa bi prav, slično primerno kazni uvesti tudi za žene, ki drugim ženam odvajajo moče.“!!!

je predsednik Mestne delavske organizacije F. J. Lonstaff v Middlesbroughu na Angleškem prepovedal, da bi osem mezgov, ki so jih šteli kot mestne uslužbence med organizirane v sindikatu in s tem tudi upravičene do osemurnega delavnika, po končani osemurni službi smelo sodelovali na neki otroški zabavi. Angleži so sploh znani ljubitelji živali.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

PREPIH

Sam na sebi je vzgibani, gibajoči se zrak, če obdaja vse leto za človeka priporočljiv in zdravje prinašajoč. Koža se privaja toplotnim spremembam in utrjuje v svoji funkciji, ki jo ima kot aparat za reguliranje telesne toplote, pojači se presnovni proces vsega telesa in s tem poživijo izločanje in odstranjevanje vseh škodljivih bolezenskih snovi. Vzgibani zrak pojači krvni obtok in tkivo notranjih organov se osvobodi odvišne vode, ki jo koža izloči kot znoj.

Nekaj drugega pa je, če piha, če vleče, če je preprih, kakor pravimo. Takrat vzgibani zrak obkroži samo nek manjši del telesa in če to traja dlje časa, nastopi lokalna ohladitev tega dela telesa. Pri tem ni treba, da bi občutili kakšen poseben mraz. Prav zato je preprih toliko nevarnejši, zlasti še, ker so mu izpostavljeni deli telesa, ki so lahko središče zelo neprijetnih in bolečih bolezni. Nič manj pa niso preprihu izpostavljeni tudi organi in tkivo v notranjosti telesa, kot na primer sluznice dihalnih organov, uho, pljuča in ledvica. To pa so tudi najbolj nevarna mesta, katerih ohladitev s preprihom ima lahko zlasti za občutljive in manj odporne ljudi zelo nevarne posledice.

Različnost telesne vzdržljivosti in človekove odpornosti ni nikjer tako izrazita, kot prav pri preprihu: nekdo si že ob najmanjši sapi nakoplje revmatizem, drugemu sploh ne škodi, naslednji je takoj hripav in ga boli grlo, četrti pa ne more razumeti, kako je mogoče biti tako občutljiv in mehkužen. Ta je sigurno že od otroka dalje tega navajen, utrjen in sploh najbrže odpornejše narave. Seveda, pa morajo biti taki ljudje previdni. Njihova neobčutljivost za preprih ima gotove meje in kar tridesetkrat ali štiridesetkrat ne škodi, mu v petdeseto lahko marsikaj prenese. Izpostavljati se preprihu, pomeni ponavadi igrati se z nevarnimi boleznimi.

Vpliv prepriha na človeka je odvisen od dveh stvari: starost človeka in njegovi živci. Telo mladeniča ali moža v najlepših letih razpolaga s precejšnjimi rezervni-

mi silami in kot je odpornejše proti vsem boleznim, tako je tudi proti preprihu. Kdor pa je že prešel svoje petdeseto leto naj ne preizkuša svoje odpornosti, temveč naj se raje preprihu kakor in kjer je le mogoče izogiba ali pred njim vsaj zavaruje s šalom ali pokrivalom. Nevarnost, da preprih povzroči nevarno in resno bolezen, se s starostjo večja. Prekomerna ohladitev gotovega dela telesa povzroči motnje in ta del telesa postane manj odporen proti raznim bolezenskim klicem, ki se v njem naselijo in povzročijo bolezen. Če imamo nahod pravimo: prehladili smo se. Preprih je povzročil vnetje nosne sluznice, preprečil njeno normalno funkcioniranje in s tem dal možnost bacilu nahoda, da se razrase v bolezen. Kakšne pogoje za bolezen ustvarja preprih in z njim povezani prehlad, priča dejstvo, da v najsevernejših področjih okoli tečaja, kjer vlada večni mraz in ni nobenih pogojev za ustvarjanje nevarnih legel bolezenskih bacilov in klic, tudi ob najhujši ohladitvi ali preprihu človek ne dobi niti nahoda, niti druge bolezni nalezljivega ali ukuženega značaja. Pri nas pa je preprih v vsakem letnem času lahko vzrok neštetim boleznim. Odločilnega pomena pri vplivu prepriha na telo pa je tudi trenutno živčno stanje posameznika. Še preden so ljudje globlje razumeli in odkrili odvisnost raznih obolenj prav od prepriha, so že opazili, da so nervozni, izmučeni, nenaspani in sploh utrjeni ljudje najbolj občutljivi za preprih in sprejemljivi za njegove posledice.

Najboljša sredstva proti preprihu so: prvič — previdnost, drugič — primerna obleka in tretjič — utrjenost in odpornost vsega telesa. Poleg kopanja in plavanja so zlasti priporočljive tudi zračne kopeli, ki se naj izvajajo tudi pozimi (v sobi) in so primerne za vse starostne dobe. Take zračne kopeli pospešujejo krvni obtok prav v površini kože, očistijo znojnice, utrjujejo odpornost kože in zlasti sluznic, navajajo kožo na spremembe zunanje temperature in jačajo vse naravne in odporne, škodljive in bolezenske vplive premagujoče sile telesa.

ŽELEZO *in umetnost*

Se v davnih časih je bilo železo redka in zato dragocena kovina. Beseda obulus, ki jo rabimo še danes in pomeni prispevek, dajatev, spominja na starogrški železni novček kralja Phaidona. Tudi v bronasti dobi je bil v deželah vzhodnega Sredozemlja denar železen. In še precej pozneje je bilo železo, kakor se danes čudno sliši, prav tako dragoceno kakor samo zlato.

Kot še danes zlato (n. pr. pri nas v Prekmurju) se je v starih časih tudi železo izpiralo iz peska rek, kar lahko izberemo iz staroegipčanskih zapiskov. Je pa tudi ugotovljeno, da pesek reke Nil še danes vsebuje precejšnje količine železa in zlata. V preprostih glinastih posodah se je s taljenjem teh železastih zrn pridobivala plast stopljenega železa, ki je bil uporabljen za nadaljnjo obdelavo z najprimitivnejšimi ročnimi sredstvi. Že-

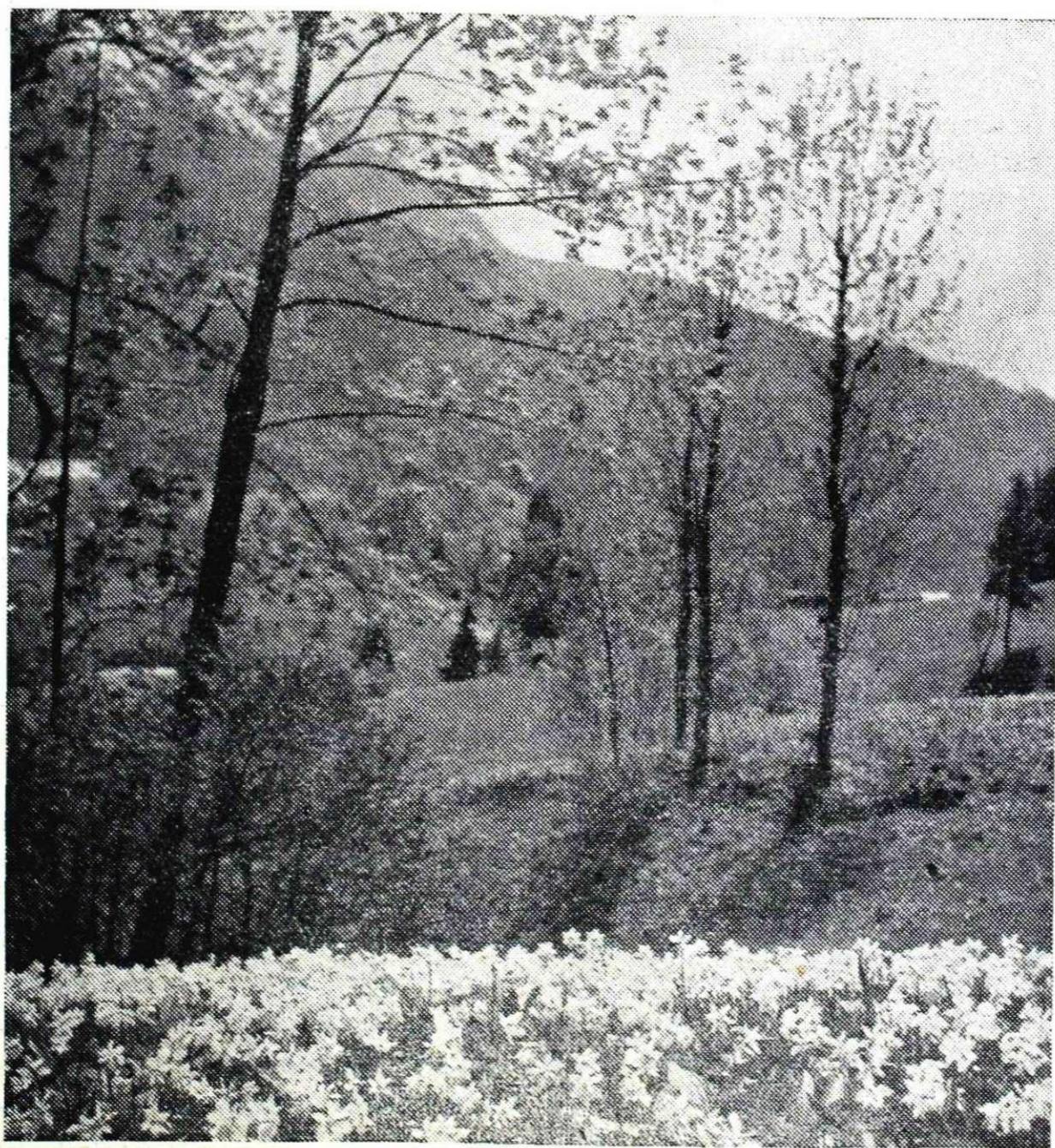
lezo te vrste so našli v znameniti Keopsovi piramidi v Egiptu, nek drug kos takega železa, skrbno zavitega v platno, pa v grobovih takratnih vladarjev še iz časa okoli 2000 let pr. n. š.

V Meki, svetem mestu mohamedancev, je v Kaabi, kakor se imenuje njihovo romarsko svetišče, še danes v čisto zlato vdelan kamen, ki je mohamedancem največja svetinja. In še danes sveto verujejo v staro ustno izročilo, da je kamen iz neba padli rubin, ki je zaradi prevelike človeške grešnosti počrnel. V tem pa se slikata domišljija in resnica. Ta kamen sicer ni bil nikoli rubin, res pa je, da je padel z neba kot meteorit in da vsebuje veliko železa. Zato so v deželah prednje Azije že pred tisočletji železo imenovali „nebeška kovina“.

Tudi v poznejših dobah je bilo železo pri vseh ljudstvih in narodih

visoko cenjeno. Ponosni stari Rimljani so nosili kot znak rimljanskega rodu železen prstan, ki ga je smel nositi samo svobodnjak. Veliki makedonski vojskovodja Aleksander Veliki, si je pridržal pravico, da sme v znak svojega dostojanstva in moči le on sam edini nositi v svoji vojski železno čelado.

Po vsem tem ni čudno, če je v mitologijah, to je v verovanjih vseh narodov in vseh časov, našlo posebno mesto tudi železo. Starim Grkom je bila kovaška umetnost nekaj božanstvenega in v svoji dolgi in pisani vrsti bogov in božanstev so imeli tudi šepastega boga - kovača Hefaista. Kovaška umetnost je bila posvečena ognjenemu bogu Vulkanu in dolgo dobo, lahko bi rekli skoraj do danes, je veljala trdna ljudska vera, da železo odhanja vse zle iz teme prihajajoče duhove in da prinaša luč. Prav zato je železni meč veljal pri vseh narodih in v vseh časih ne samo za orožje, temveč tudi za znak svobode, dostojanstva in častivrednosti, da o meču kot simbolu junaštva in pozneje tudi kot znaku plemstva sploh ne govorimo. Od starih Grkov dalje, pa vse do dokončnega razkroja fevdalne družbe je celo pri samem vojskovanju bilo dovoljeno nositi meč samo vladujočim slojem, preprosto ljudstvo, sužnji in podložniki pa so bili opremljeni s sulicami in slišnim orožjem. Trdna je bila vera, da iz tega kosa železa prehajajo na človeka dobre sile, ki ga branijo pred zlemi duhovi. Na meč se je prisegalo in viteški udarec z mečem v srednjem veku izvira tudi iz tega verovanja. Vse te „dobre lastnosti“ železa pa so si lastili izključno zase le višji vladujoči stanovi, ki jim je bilo železo, takrat še dragocena kovina, tudi edinim dostopno. Poleg praktične vrednosti železa, ki je prinašal v življenje nove boljše načine gospodarjenja, obdelovanja zemlje in obrtništva ter varoval kot trdno orožje tudi pred napadalci, napadalcem in osvajalcem samim pa bil važno sredstvo za doseg krvavih namenov, so dokaj zgodaj prvi ljudje, ki so uporabljali železo, zaslutili tudi njegovo skrito magnetično moč, čeprav je praktično

Pomlad v Javorniškem rovtu

Foto: Slavko Smolej

niso mogli poznati, in zato železu pripisovali razne tajinstvene moči.

Prastar je tudi mistični pomen kladiva in z železnim kladivom so nekdanj „udarjali pravico“ tožnikom in tožencem. Ta navada je ostala vse do danes v praksi in v številnih državah imajo predsedniki senatov in raznih drugih zasedanj pri sebi kot nujen rekvizit tudi kladivce s katerim „udarjajo pravico“ in „delajo red“. V ljudskih izročilih, umetnosti in verovanju skoraj vseh ljudstev najdemo vedno tudi besedo o železu, skoraj po vsem svetu pa najdena železna konjska podkev prinaša srečo.

Povsod, kjer je nepomirljivi človeški duh hotel izraziti kaj velikega in slovesnega, lepega in vzvišenega, povsod so že od davnaj s posebno ljubeznijo človeške roke, sposobne čudovitih umetnij, segale tudi po železu. Se pozneje, ko železo ni več veljalo za dragocenost in se po svoji redkosti in dragocenosti ni več moglo kosati s plemenitimi kovinami, je vendarle človeku ostalo pomembno sredstvo za oblikovno uresničitev njegovih umetniških stremeljenj. Vse kar so kovaški in ključavničarski obrtniki ustvarili v dolgih stoletjih in je kljubovalo zobu časa do danes,

priča o sijaju in žarki čistoti ognja v katerem se je izoblikovalo, toda tudi v rdečkastem siju zatona, v katerem ta ogenj ugaša. Stari kovaški mojstri niso samo dobro poznali svojo obrt, temveč tudi skrito oblikovno moč železa, saj noben drug material (razen kamna) v vsem času cvetočega obrtništva, pa tudi domače obrti, ni bil tako primeren za trajno in trdno izrazitev človekove duševnosti in stremljenj po lepoti in popolnosti, kot ravno železo.

Koliko občudovanja so deležni umetniški železni izdelki vseh časov v nešteti oblikah in izrazitvah od najtemnejših in okornih izdelkov do igračkasto lahkotnih umetnij. V vsej Evropi in nič manj tudi v naši deželi, kjer je železna in kovaška obrt doma, povsod srečavaš najrazličnejše čudovite izdelke nekdanje ljudske kovaške obrti, ki danes v času tovarn in strojev na žalost vse bolj izumira. Vse od najstarejših časov do vse večje uporabe parnega stroja, torej do industrializacije v 19. stoletju, nam je kovaška obrt zapustila čudovito umetnostno bogastvo v vsej raznolikosti in pestrosti. Ohranilo se je dokaj dolgo v praktični uporabi le še v vseh različnih cehovskih in obrtniških znakih, ki so dolga stoletja prepro-

stemu in nepismenemu ljudstvu bili važna orientacija, kje se to ali ono dobi in kupi. Ohranjeni so še najbolj železni, umetniško izdelani gostilniški znaki, ki pa z izginotjem potujočih kovaških in ključavničarskih obrtnikov tudi postajajo vse večja redkost.

Le še v skritih kotičkih in tihih ozkih uličicah starinskih mest, v ohranjenih gradovih in graščinah, pa tudi v starinskih nedotaknjenih kmečkih hišah lahko občudujemo vse bogastvo praktično uporabljene, toda dovršene in umetniško izoblikovanega železa v pristnem in nepotvorjenem okolju, ki jasno priča o veliki vlogi, ki jo je v človeški kulturi in s tem tudi v umetnosti odigralo ravno železo.

Danes pa z vse mogočimi stroji in predmeti brezštevilnih velikosti in oblik, z mogočnimi napravami, vrtoglaviimi industrijskimi pa tudi javnimi objekti prav železo, kot kulturni faktor prve stopnje, pomaga oblikovati obraz našega časa. Kakor, da bi postavljali mogočen spomenik vsestranski uporabljivosti in zmagi, ki si jo je priborila ta tisočletja stara, na žalost tudi s človeško krvjo omadeževana, toda oboževana kovina — železo.

FIZKULTURA IN ŠPORT

POSLEDNJI BOJ ZA STREHO SVETA, ZA TRETJI ZEMELJSKI POL - MOUNT EVEREST

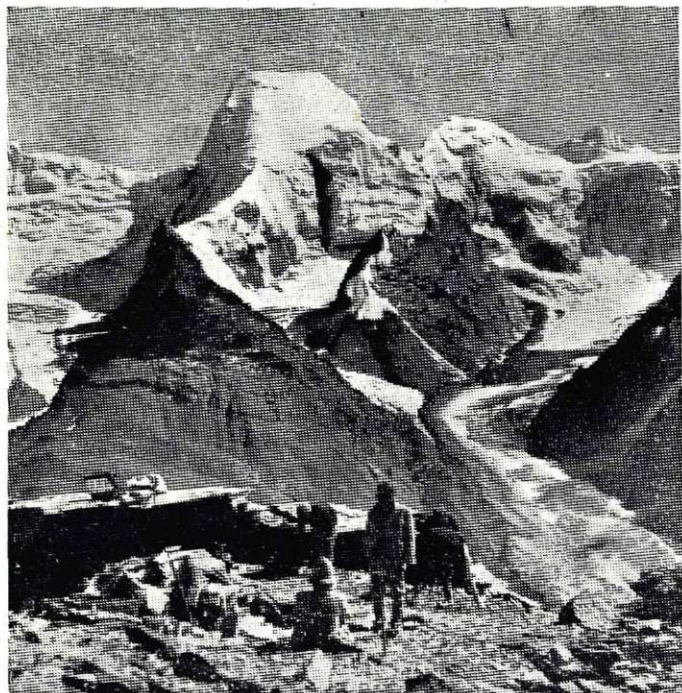
Prav v jubilejnem letu slovenskega (60 letnica) in gorenjskega planinstva (50 letnica) so znanstveniki in alpinisti skoraj vseh narodov sveta usmerili velik in poslednji napad na Chomolungmo v Himalaji.

Za to velegorje, ki se vleče od vzhoda proti zapadu v dolžini preko 2500 km in širini od 200 do 400 km in pokriva ogromno površino preko 700.000 km², iz katerega se poganja proti nebu 20 vrhov, ukovanih v led in večni sneg z višino preko 8000 m, se zanimajo znanstveniki in gorniki vsega sveta že polnih 600 let. Pozneje, ko so znanstveniki svetovnega imena na svojih pohodih ugotovili in izsledili veliko bogastvo tega goratega sveta, so se jeli za Streho sveta ali Tretji zemeljski pol, kot jo tudi imenujejo, zanimati tudi najboljše, podjetni in sposobni alpinisti. Najboljši izmed najboljših že polnih trideset let napadajo nepremagani vrh Chomolungme — Mount Everesta.

Prvi, ki so se zanimali za ta ponosni vrh so bili Angleži. Nemirni osvajalet in zmagovalci ledenih vrhov

slavni angleški alpinist Mummery je že leta 1895 ostal brez sledu v masivu Nanga Parbat. Angleški znanstveniki in alpinisti so bili dolga leta prvi in edini, ki so so proučevali in naskakovali najvišje vrhove sveta in se borili z brezprimernim junaštvom za dosego tega cilja. Njim so pozneje sledili Nemci, ki so v letu 1934 in 1937 žrtovali za svojo goro smrti Nanga Parbat svoje najboljše ljudi, znanstvenike in alpiniste svetovnega razreda. Njim so pozneje sledili alpinisti švice, ki so posebno v zadnjih letih odločno posegli v boj za končno zmago. Vsako leto so prihajale v Himalajo odprave in ekspedicije, ki so bile odlično pripravljene, temeljito opremljene in sestavljene iz najboljših poznavalcev tega svetovnega velegorja. Vsako leto so se vrstila imena najboljših, ki so se vračali iz Himalaje premagani. Gore in priroda Himalaje je ostala zmagovita, borila se je proti naskakovalcem s silnimi snežnimi meteži, monsumi in viharji, s plazovi in novimi snežnimi padavinami. Drzni in podjetni naskakovalci so se mo-

ralli boriti z višinami, prepadnimi strminami, z ledenimi seraki in labirinti ogromnih ledenikov. Gora je vsako leto zahtevala velike žrtve. V kolikor niso bili uspešni pri osvajanju vrhov Himalaje Angleži, Nemci in Švicarji so se hoteli uveljaviti še drugi svetovni narodi, ki nekaj predstavljajo v alpinizmu. Posebno odlično in uspešno so posegli v odločilni bolj francoski alpinisti, ki so predhodno preplezali doma in v Evropi sploh vse

Značilna himalajska pokrajina z vrhom Satopanth (7062 m), ki ga je že dosegla človeška noga.

najtežje previse, granitne in v led ukovane stene. Leta 1950 so bili francoski alpinisti uspešni z zmago nad prvim osemtisočakom — Anapurno, že naslednje leto so v svoji podjetnosti žrtvovali na Nanda Devi dva svoja najboljša alpinista Duplata in Vignesa pri poizkusu preplezati 3 km dolg greben v višini preko 7000 m. Oba sta za vedno ostala ujetnika viharjev na Nanda Devi. Preteklo leto so francoski alpinisti osvojili največjo zmago in laboriko kolikor jih je bilo kdajkoli doseženih v alpinizmu. Kot prvi so pristopili na južno ameriški Matterhoren — Fitz Roy, ki je najtežji do sedaj premagani vrh na svetu.

Boj za Mount Everest ni več stvar redkih sposobnih posameznikov, danes je ta boj v poslednji fazi. Za zmago se bore najboljši iz vseh narodov sveta. To ni samo boj najspodobnejših alpinistov in znanstvenikov sveta, to je boj človečanstva za dosego višin, boj stoletja.

Angleški alpinisti so trenutno že v samem masivu v vzhodju Chomolungme. Vodi jih najboljši izvedenec za himalajske ekspedicije polkovnik John Hunt. V kolikor ne bodo uspeli oni, bodo poizkusili alpinisti Švice s svojimi odličnimi vodniki domačini iz rodu Sharpas, s takozvanimi Tigri, ki jih bo vodil Tensing Bothija, ki se je vrnil že dvakrat prav zpod samega vrha, iz višine preko 8.600 m. Njim bodo v slučaju neuspeha sledili Nemci, ki so se že odpravili na pot pod strokov-

nim vodstvom slavnega vodnika Petra Aschenbrennerja. Njihov cilj je pristopiti na goro smrti, na Nanga Parbat. Vse sile so trenutno v l. 1953 združene v enotnem boju za dosego Tretjega zemeljskega pola — Mount Everesta. Za naskok se resno pripravljajo tudi sovjetski alpinisti, ki imajo veliko prednost, da lahko pristopajo po stari klasični poti s severa t. j. iz Tibeta. Vsi drugi bodo poizkušali svojo srečo po novi južni poti iz Nepala. Le znanstveniki, piloti in alpinisti Indije hočejo na svoj način doseči nepremagani vrh Mount Everesta. Vodi jih dr. Engha Berongi, in za odpravo je pripravljenih v mestu Darhangu osem ogromnih ameriških helikopterjev. Indijci namreč hočejo izvršiti zračno invazijo na nepremagani vrh in tako prehiteti vse ostale nevarne tekmece.

Upajmo, da bo to leto odločilno in zmagovito za drzne naskakovalce, ki so v desetletjih že toliko žrtvovali za ta težko dosegljivi veliki in visoki cilj, da bo dosežen vrh Mount Everesta - Chomolungme, ki je po najnovejših meritvah visok 8.882 m. S tem pa ne bo dosežen najvišji vrh sveta! Prvopristopniki na Mount Everest bodo opazili na severnih obzorjih, tam kjer meji Himalaja na Mongolijo nova velegorja — Hunlun z vrhom Mahenpo, ki prepada nebo in oblake v višini 10.000 m! To so novi cilji in nove naloge za alpiniste in znanstvenike, ki hočejo odkriti in premagati vse skrivnosti sveta.

Ž.U.

Med tiskom tega članka je bila objavljena vest, da je angleški ekspediciji dne 29. maja 1953 po treh neuspeših poizkusih, četrtrič le uspelo doseči vrh Mount Everesta. Prva človeka, ki sta stopila na najvišji vrh na svetu sta bila 34-letni čebelar iz Nove Zelandije Edmund Hillary in 39-letni vodnik iz Nepala Tensing. Mount Everest je premagan!

Jalovec, ena naših najlepših gora v Julijskih alpah.

Strelsko tekmovanje hladne valjarne

V okviru 1. majskega tekmovanja je sind. odbor hladne valjarne razpisal in organiziral nagradno masovno strelsko tekmovanje ekip in posameznikov iz predelovalnih obratov. Tekmovanje se je vršilo na strelišču na Javorniku. Tekmovalo je 13 ekip in 63 posameznikov. Tekmovanje je vesplošno uspelo tako v pogledu masovnosti, kakor kvalitetno. Praktične nagrade je poklonilo grupno vodstvo iz prostih viškov svojih proizvodov.

Velika udeležba tekmovalcev je dokaz, kako si delavstvo želi podobnih prireditev za razvedrilo po trudaapolnem delu za družbeni plan in da je naloga sindikalnih odborov, da jih organizira čim več in s tem nudi delavcem vsestransko vzgojo.

V ekipnem prvenstvu so bile najboljše:

1. Žičarna IV.	122 krogov,
2. Črnogr. ekipa hl. valj.	73 krogov,
3. Hladna valjarna	57 krogov.

Med poedinci pa so bili najboljši sledeči:

1. Kralj Jože	38 krogov,
2. Železnikar Majda	32 krogov,
3. Žust Alojz	25 krogov.

JESENIŠKI STRELCI V POČASTITEV 1. MAJA

V nedeljo 19. 4. 1953 so se merili na jeseniškem strelišču gasilci mesta Jesenice in okolice v streljanju z vojaško puško. Strelska članska in mladinska ekipa SD „Heroja Matija Verdnika - Tomaža“ Jesenice pa sta se merili v Ljubljani s člani in mladinci SD „Miloš Komac“ JDŽ kurilnica Ljubljana gl. kolodvor.

Gasilci so nastopili z 12 ekipami po 5 tovarišev. Najboljši strelci so bili v 4 ekipah gasilcev Železarne Jesenice, saj sta prvo in drugo mesto zasedli ekipi Železarne, tretje mesto pa si je osvojila ekipa gasilcev za mesto Jesenice, četrto mesto so zasedli gasilci iz Hrušice. Med njimi so se izkazali Zajc Jože ZJ, ki je zasedel s 57 krogi prvo mesto, II. Hafner Franc s 54 krogi in tretje Albreht z 51 krogi za mesto Jesenice.

Člani SD „Heroja Matija Verdnika - Tomaža“ Jesenice so zmagali

nad člani SD „Miloš Komac“ JDŽ kurilnica Ljubljana s 300 krogi razlike, najboljše rezultate pa je dosegel tov. Sekne Stane član SD Jesenice. Mladinci Ljubljane pa so premagali jeseniške s 16 krogi razlike. Med posamezniki pa je zmagal mladi strelec Tarman Franc.

Dobro in potrebno bi bilo, da bi kot gasilci, tako lovci in ostale organizacije prišle na strelišče, da bi se urili v streljanju. SD „Heroja Verdnika“ Jesenice je dala že vsem organizacijam pobudo za to, toda pravega razumevanja s strani odborov teh organizacij ni. Jeseniška SD nudi vse tehnično vodstvo ob priliki tekmovanja, municijo in orožje, vsem nastopajočim organizacijam.

Lastna previdnost
najboljša varnostna
naprava!

KULTURA IN PROSVETA

LETO DNI DELA IN USPEHOV JAVORNIŠKE SVOBODE

Pred dobrim letom dni so tudi na Javorniku ustanovili delavsko prosvetno društvo »Svoboda« in tako ohranili nepozabne tradicije predvojnega »Svobode« v javorniškem železarskem revirju.

Z ustanovitvijo novega delavsko prosvetnega društva »Svoboda« se je močno okrepila kulturno prosvetna dejavnost v železarskem revirju. Predvsem zato, ker so se spremenile oblike kulturno prosvetnega dela, zlasti z ustanovitvijo Ljudske univerze, ki pomeni velik korak naprej. Upravni odbor javorniške »Svobode« je posvečal delu Ljudske univerze vso skrb in pozornost, svoj prispevek pa so tokrat dali tudi tamošnji pedagogi, ki so v okviru Ljudske univerze priredili cikel predavanj vzgojne vsebine za našo mladino. Ko govorimo o delu Ljudske univerze na Ja-

vorniku, je omeniti, da so svobodarski z Javornika povabili v svojo sredo tudi predavatelje, ki s svojim delom zaslužijo vso pozornost tudi v republiškem merilu. Tako je na Javorniku pred kratkim predaval predsednik glavnega odbora prosvete delavsko prosvetnih društev »Svoboda« za Slovenijo tov. Ivan Regent o vzgoji naše mladine, tov. Etbin Kristan, prvoborec našega delavskega razreda, pa je govoril o svojih vtisih v Ameriki in Jugoslaviji.

Kljub temu, da je Upravni odbor »Svobode« Javornik posvečal vso skrb razvoju in delu Ljudske univerze, pa ni zanemaril kulturno prosvetne dejavnosti v drugih odsekih. Tako so glasteni odseki javorniške »Svobode« dobro uspeli na instrumentalnem koncertu, na katerem so nastopili godbeniki, pionirski tambu-

raški zbor in člani godalnega orkestra. Moški pevski zbor, ki je prvotno preživel težko krizo zaradi poveljstva, je sedaj konsolidiral svoje vrste in bo v tih dneh priredil večer umetne in slovenske narodne pesmi.

Člani dramskega odseka so v tem letu uprizorili »Operacijo« Mire Pucove, dalje Toneta Čufarja »Ameriško tatvino« in Nušičevega »Dr.«. Na občnem zboru, ki ga bodo imeli konec meseca maja, bodo razpravljali predvsem o tem, kako razvijati in krepiti kulturno prosvetno dejavnost v bodočem letu z ozirom na predvideno organizacijo več tečajev, ki jih bodo organizirale tudi ostale Svobode po naši domovini. Posamezni odseki v društvu so že pripravili načrt svojega dela za naslednjo sezono, ki bo po vseh izglelih zelo pestra in bogata.

Izkušnje iz preteklih let pa kažejo, da bodo v odsekih javorniške »Svobode« morali posvečati tudi več pozornosti vsebinskemu delu predvidenega programa. V mnogih primerih je bila izbira posameznih koma-

dov preveč zahtevna, kar velja predvsem za naše glasbene odseke in zagradelj občinstvo iz koncerta ali druge podobne prireditve ni odneslo ravno najboljših vtisov.

V letošnjem letu so člani javorni-

ške »Svobode« uredili stranski prostor za odrom in tako ublažili razmeroma veliko utesnitev pri raznih gledaliških in glasbenih prireditvah. Hkrati pa so skupnosti prihranili 160.000 dinarjev, ker so omenjeno delo opravili v lastni režiji in med drugim opravili tudi precej ur prostovoljnega dela.

Dramski odsek javorniške »Svobode« je v letošnjem letu v veliki meri uredil tudi odsko razsvetjavo ter nabavil vrsto nujno potrebnih žarometov in ostalih odskih rekvizitov, s čemer se je situacija na javorniškem odru močno popravila in bodo v naslednjih letih lahko uprizarjali tudi večja ter zahtevnejša odrska dela.

Ena izmed pomanjkljivosti, ki je na Javorniku ne morejo premostiti, pa je ta, da že več let niso vpriporili niti ene mladinske igrice, kljub temu, da je na Javorniku precej pionirjev, ki bi radi sodelovali pri izvedbi te ali one mladinske igrice. Težave imajo predvsem zaradi tega, ker nimajo na razpolago režiserja, ki bi se lotil dela z mladino na odru.

Edo Žagar

GLASBENE SEKCIJE IN PEVCI JESENIŠKE »SVOBODE« OB 1. MAJSKEM NASTOPU

Na 1. majski akademiji so nastopile združene sekcije glasbenikov in pevcev jeseniške »Svobode« pod taktirko dirigenta Radota Kleča in pevovodja Poldeta Ulaga. To je bil eden najmočnejših nastopov jeseniških glasbenikov in pevcev po vojni, ki je na slehernega tako po svoji kvaliteti, kakor tudi zahtev-

nosti in dolžnosti naredil odličen in mogočen vtis. Morda ni v celoti odgovarjala le sama izbira programa. Sam nastop je bila lepa počastitev delavskega praznika in dokaz kaj se da doseči, če združijo skupaj vse moči. Upajmo, in želja vseh Jeseničanov je, da bi ne ostalo samo pri tem začetku.

Si že član ene izmed sekcij DPD
»S v o b o d a «

RESITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1., 26. in 43. Tvoja previdnost je najboljša varnostna naprava, 11. Ba, 12. urn, 13. ka, 14. rt, 16. NDH, 18. oko, 20. da, 21. as, 23. Ob, 25. do, 27. en, 28. aa, 29. Ra, 30. Pn, 31. kap, 33. Ant., 35. rr, 37. bo, 38. upor, 41. up.

Navpično: 1. tir, 2. Ob, 3. Jan, 4. puh, 5. rr, 6. ee, 7. vno, 8. dro, 9. na, 10. sla, 15. tajen, 17. Drava, 19. kujon, 20. drvar, 22. sen, 23. oba, 24. boa, 25. dar, 31. kos, 32. pun, 33. ara, 34. tir, 36. rja, 37. bo, 39. pa, 40. on, 42. pa.

Lepi jeglič — ena prvih in redkih pomladanskih cvetic v naših gorah. Foto: Slavko Smolej

Naši livarji so ob zaključku livarskega tečaja za izpopolnitev v svoji livarski stroki organizirali podučen izlet v Litostroj pri Ljubljani in v tovarno Titan v Kamniku. V obeh tovarnah, zlasti pa v Litostroju so bili nadvse prijazno sprejeti in odnesli iz ogleda prijetne in koristne občutke.

Foto: Fr. Torkar

PO SVETU

Ob 50-letnici letalstva

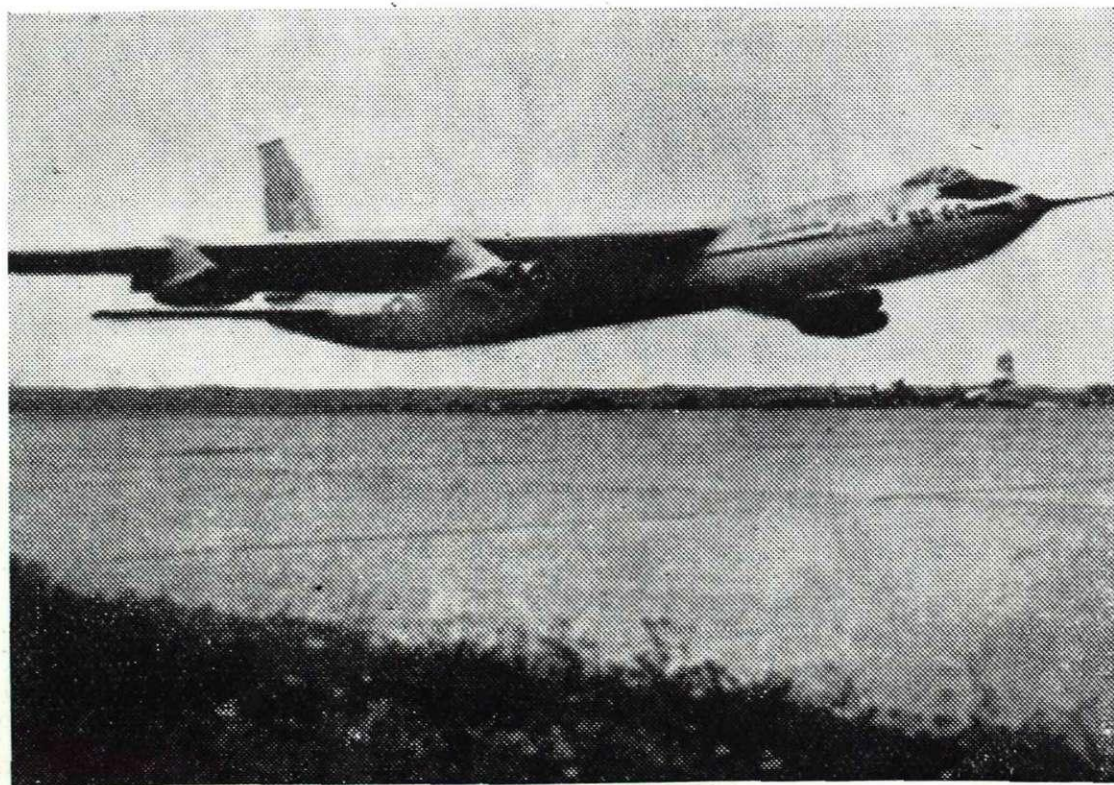
Pred 50 leti sta brata Osville in Wilbur Wrigt prvič v zgodovini človeštva poletela v zrak z napravo, ki je bila težja od zraka in tako započela novo poglavje napredka človeka. To se je zgodilo 17. decembra 1903 v Kitty Hawk-u v Severni Karolini v ZDA. Proslavo te 50. obletnice so posebno svečano proslavili v ZDA in jo povezali s tednom ameriškega letalstva, v mesecu maju. Poglejmo nekaj števil, ki pričajo o neverjetnem razvoju letalske industrije v ZDA, ki je ena najmočnejših na

svetu. Kako veliko vlogo ima letalstvo v gospodarstvu in prometu je razvidno že iz tega, da je bilo v preteklem letu prevoženih dvajstkrat več potnikov na dan, kot v vsem letu 1926, ko je bil prvič uveden letalski promet v ZDA in da je letalski blagovni promet čez Atlantik samo od leta 1939 do 1949 porastel za 9000%. V vsem tem razvoju pa se je znatno povečala tudi varnost, udobnost in točnost letalskega prometa. V zadnjih desetih letih se je ameriško civilno letalstvo povečalo od 204 transportnih letal s 3.974 potniškimi sedeži na 1.016

letal s 38.436 sedeži. Predvidevajo, da bo v letošnjem letu z letali potovalo preko 26 milijonov potnikov, kar predstavlja eno šestino vsega prebivalstva ZDA.

Vse večjo vlogo v letalstvu ZDA zavzemajo helikopterji, ki v Los Angelesu, Chikagu in New Yorku že opravljajo vso poštno službo, zaradi svojih izrednih manevrskih sposobnosti pa jih z uspehom uporabljajo pri poljedelstvu, gozdarstvu in tudi v vojni na Koreji, povsod na težko dostopnih krajih. Helikopter je posebno praktičen, ker zaradi sposobnosti navpičnega letenja ne zahteva nobenih posebnih letališč, niti obširnega prostora, njegova posebna odlika pa je mirno lebdenje v zraku.

Seveda pa ZDA polagajo veliko pažnjo vojni letalski industriji. Od leta 1903 je bilo v zadnjih 50 letih v ZDA izdelanih preko 480.000 letal, ali povprečno na dan 26. Od teh izdelanih letal je še 27% ohranjenih, od teh 27% pa jih je dve tretjine še v aktivni službi bodisi v vojnem, civilnem ali privatnem letalstvu. Kako vojne vplivajo na razvoj in porast letalske industrije dokazujejo te številke: leta 1911 je bilo v ZDA izdelanih vsega 11 letal, toda v letu 1916, ko so ZDA posegle v prvo svetovno vojno že 411, naslednje leto 2148 in v letu 1918 kar 14.000 letal. Po prvi svetovni vojni je izdelava letal spet padla in sicer leta 1919 na 780 letal ter dosegla v letu 1944 ponovni vrhunec, ko je bilo izdelanih preko 96.000 samo vojni letal. Po drugi svetovni vojni

Najnovejši ameriški reakcijski bombnik.

je proizvajalca spet padla na 1669 letal v letu 1946 in 2100 vojnih letal v letu 1947. Vojna na Koreji je spet dvignila proizvodnjo na današnjih 12.000 vojnih letal na leto.

Primerjava letal prve svetovne vojne z današnjimi pokaže, da danes največji in najmočnejši bombnik nosi toliko bomb, kolikor bi jih nosila flota 164 bombnikov iz prve svetovne vojne, maksimalni radius modernega bombnika pa je 44 krat večji od takratnega in je 260 krat težji. Prvo vojno letalo, ki sta ga za ZDA izdelala brata

Wright je tehtalo le 680 kg, imelo je motor s 25 konjskimi silami in doseglo maksimalno brzino 64 km na uro. Danes po 50 letih pa tone in tone težka letala na raketni pogon dosegajo brzino preko 2000 km na uro, letajo v stratosfernih višinah do preko 24.000 metrov in lahko lete tisoče kilometrov brez pristanka s tovorom 450 ton. V bližnji bodočnosti pa obljublajo na podlagi poizkusov z dirigiranimi projektili izdelati tudi raketni motor s pritiskom 223.500 kg, to je 125 krat več od današnjega naj-

močnejšega letalskega motorja, ki bi omogočil do 32.000 km na uro, ali 15 krat več od brzine s katero se suče zemlja okoli svoje osi. S tem se bo začelo tudi poglavje medplanetarnih poletov. Čudovit razvoj letalstva v petdesetih letih pa človeštvo obdaja tudi z grozo, saj še niso zaceljene rane zadnjih izkušenj, da bi te iznajdbe človeškega uma lahko služile tudi kot strašno orožje v največjem zlu — vojni. Upajmo, da so miroljubne sile človeštva tako močne, da bodo znale to vselej preprečiti.

KINO »RADIO« JESENICE PREDVAJA

Od 2. 6. do 3. 6. ameriški film »Tarzan med lovci«.

Od 4. 6. do 8. 6. nemški revijski film »Maja v tenčici«, ki je samo slaba kopija tovrstnih ameriških filmov.

Od 9. 6. do 12. 6. angleški film »Skrivnostni rov«.

Od 13. 6. do 17. 6. francoski film »Prekleti«.

Od 18. 6. do 22. 6. angleški barvni film »Hofmanove pripovedke« z odličnim baletom.

Od 23. 6. do 26. 6. francoski film »Panika«.

Od 27. 6. do 30. 6. avstrijski film »Eva podeduje raj«.

Od 1. 7. do 3. 7. ameriški barvni film »Plamen in puščica«, ki smo ga pri nas že videli.

LETNI KINO »SVOBODA« PREDVAJA ISTE FILME

KINO »PLAVŽ« PREDVAJA

Od 2. 6. do 3. 6. ameriško filmsko komedijo »Pot v utopijo«.

Od 4. 6. do 7. 6. angl. film »Mandy« o gluho-nemi deklici.

Od 8. 6. do 10. 6. francoski film »Slavčki v kletki«. Človeška zgodba o borbi vzgojitelja v mladinski poplajševalnici.

Od 11. 6. do 12. 6. avstrijski film »Dolga pot« s povojno vsebino.

Od 13. 6. do 16. 6. ameriški barvni film »Plamen in puščica«.

Od 17. 6. do 18. 6. francoski film »Idol«.

Od 19. 6. do 22. 6. ameriški kovbojski film »Winchester 73«.

Od 23. 6. do 24. 6. ameriški film »Sedmi križ«, ki se ga valja ogledati še enkrat.

Od 25. 6. do 26. 6. nemški zabavni film »Katica«.

Od 27. 6. do 30. 6. angleški film »Pekel je razprodan«.

V juniju in juliju bo »Jugoslovanska kinoteka« predvajala tudi nekaj nemških in avstrijskih predvojnih filmov in sicer: 6. in 7. VI. »Pot v Tilsit«, 13. in 14. VI. »Žena mojih sanj«, 20. in 21. VI. »Eva«, 27. in 28. VI. »La Paloma«, 4. in 5. VII. »Tri žene pri Verduju«, 11. in 12. VII. »Kristina in njen Jožek« in 18. in 19. VII. »Veleturist«. Predstave »Jugoslovanske kinoteke« so na soboto in nedeljo samo v dvorani kina »Radio«, redni film pa se predvaja na letnem kinu »Svoboda«.

MALI OGLASI

ZAHVALA

Podpisana se najprizrečneje zahvaljujem dr. Hafnerju za uspešno težko operacijo žolčnih kamnov, s katero mi je zopet vrnil zdravje. Njemu in obenem dr. Brandstetterju ter vsemu bolniškemu osebju se zahvaljujem za vso skrb in pozornost, ki sem jo bila deležna za časa moje bolezni v jeseniški bolnici.

Benedičič Ela, Jesenice

PREKLICI

Preključujem veljavnost izgubljene legitimacije za vstop v Železarno št. 2721 in izgubljeno sindikalno legitimacijo št. 62343. — Fister Franc, martinarna.

Preključujem veljavnost izgubljene legitimacije za vstop v Železarno št. 1124. — Gimpelj Franc, montaža.

Učitelj: »Janezek, povej, kako se v bodočem času glasi tale stavek: Mi pečemo štrukelj.«

Janezek: »Mi ga bomo pojedli!«

*

Francelj si je umislil najhno kokošjo farmo. Pa ga pobara sosedi: »No, Francelj kako je s tvojimi kokošmi, kako ti nosijo jajca?«

»Sijajno!« odvrne Francelj. »Prima kokoši, do zdaj še niso znesle niti eno slabo jajce!«

*

»Precej pozno je bilo, ko me je Janez včeraj pripeljal domov«, se opravičuje hčarka. »Upam, da te ni vznemiril hrup njegovega avtomobila...«

»Hrup ne«, hladno reče mamica, »ampak tišina, ki je trajala celo večnost, preden je spet odpeljal.«

*

Žena bi rada svojega moža odvalila pijače.

Neko noč, ko ga spet ni doma, se zavije v rjuho, da ga pričaka kot strah. Mož res pride hudo nadelan in ko zagleda belo postavo vpraša: »Kdo pa si?« Ko dobi odgovor: »Jaz sem du-u-u-h!« zamrmra: »No, vsa moja sreča, da si duh, jaz sem že bal, da je moja stara!«

Preključujem veljavnost izgubljene sindikalne članske izkaznice in legitimacije za vstop v Železarno.

Pristov Marijan, siva livarna